

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 26 sierpnia 2023

Przy mikrofonie Dariusz Rosiak, dzień dobry państwu, zapraszam na RAPORT o stanie świata. Samolot z jednienniem prigożynem na pokładzie rozbił się pod twerem niedaleką Moskwę. Żadna z 10 osób na pokładzie nie przeżyła, a świadkowie mówią o eksplozji bądź eksplozjach, słyszanych przed rozbiciem samolotu.

Czy to zemsta Putina na szefie Grupy Wagnera za próbę Puczus przed dwóch miesięcy?

Co dalej z tą formacją i jej bogactwem?

I jak, czy w ogóle, ten incydent wpłynie na wojnę w Ukrainie, gdzie armia ukraińska czyni powolne postępy na froncie?

Donald Trump z zarzutami po raz czwarty.

Były prezydenta resztowany w atlancie za próbę wpłynięcia na wynik wyboru w 2020 roku.

Jego przewaga nad konkurentami z Partii Republikańskiej przed kolejnymi wyborami rośnie.

Grupa Brix rozszerza skłata, Chiny walczą z kryzysem gospodarczym.

Czy możliwy jest sprawiedliwszy, ład na świecie pod kierunkiem Pekinu, Moskwy, Teheranu i Riadu?

Według Human Rights Watch arabia saudejska dokonuje masowych zabójstw migrantów na granicy z Yemenem,

co na to zachód.

Dwa lata po przejściu władzy przez talibów w Afganistanie jest mniej przemocy, mniej wolności i więcej biedy niż wcześniej.

Czy ta proporcje da się zmienić?

I jeszcze o muzyce w znaczeniu politycznym.

O tym wszystkim w raporcie o Stanie Świata 26 sierpnia 2023 roku.

Raport o Stanie Świata jest programem o świecie i ludziach otwartym dla wszystkich, którzy chcą nas słuchać.

Istnieje dzięki dobrowolnym wpłatom słuchaczy za każde wsparcie programu.

Nawet najdrobniejsze z serca Państwu dziękuję,

a jeśli ktoś chciałby dołączyć do grona patronów raportu,

zapraszam na mój profil w serwisie Patronite.pl

za jego pośrednictwem najłatwiej nas wesprzeć.

Nasz adres raport ro siaka ma upadzi mail.com, adres naszej strony raportostanieświata.pl.

Agata Kasprolewicz jest dziś wydawcą Krii z Wawrzak program realizuje.

Jesteśmy jak zwykle w Studio Efektura w Warszawie.

Zaczynamy!

Samolot należący do Jewgenia Prigożyna, szefa Grupy Wagnera rozbił się w środe.

Na pokładzie było 10 osób, w tym najprawdopodobniej Prigożyn

i jego briscy współpracownicy z Grupy Wagnera Dmitryj Utkin i Walerii Czekałow.

Jak pokazuje film nakręcony przez świadków wydarzenia,

samolot po prostu spadł z nieba na ziemię.

Wcześniej, jak mówiąc,

świadkowie słysząc było jedną albo dwie eksplozje.

Dokiedy mówię te słowa, czyli do piątku po południu,

nie ma oficjalnego potwierdzenia, że Jewgenii Prigożyn zginął w tej katastrofie,

choć związane z nim media uważają, że zginął.

Również Władimir Putin złożył kondolencję rodzinom ofiar,

a o Prigożynie mówił w czasie przeszłym,
choć nie przyznał jednoznacznie,
że twórca Wielkiego Imperium Biznesowo-Wojskowego,
jakim jest Grupa Wagnera, poniósł śmierć.
Czy była to zemsta Putina za bunt Prigożyna sprzed dwóch miesięcy?
Jak ewentualna śmierć w szefach Grupy Wagnera wpłynie na te oddziały?
Na moralę rosyjskiej armii, na przebieg wojny w Ukrainie?
Czy, jeśli do niej rzeczywiście doszło, cokolwiek zmienia to w Rosji?
O tym porozmawiam za chwilę z moim gościem,
który jest Michał Kacewicz z portalu Białsad.
Dzień dobry.
Dzień dobry.
Dwa dni minęło tego wydarzenia, co wiemy na pewno.
Ja myślę, że rzeczywiście doszło do śmierci Prigożyna,
to oczywiście będzie obudowane teraz z mnóstwem różnego rodzaju teorii spiskowych,
różnych dezinformacji i tak dalej.
Zwykle takie wydarzenia są w Rosji, obudowywane taką kakofonią różnych w teorii.
To jest bardzo skuteczna zresztą metoda,
dlatego, że to ma na celu zasianie w społeczeństwie dużej dozy niepewności.
Także na zewnątrz, żeby były różnego rodzaju pola,
różne pola do interpretacji, do domysłów, co teraz nas czeka.
Także do budowania narracji o tym, że nie czeka nas nic dobrego,
że teraz to będą jakieś zmiany, które wzmocnią Rosję i tak dalej.
Zresztą już to się pojawia,
bo niektórzy propagandyści kremlowscy zaczynają już mówić o tym,
że może za tym stali ukraińcy na przykład.
Więc to się będzie działo.
Natomiast niezależnie od tego, co się naprawdę stało,
czy Prigorzyn już tak fantazując trochę,
czy Prigorzyn zginął, czy też uciegł i gdzieś został wywieziony
i gdzieś tam będzie sobie żył do końca życia w daleko od Rosji
albo gdzieś na rosyjskiej prowincji,
jako czynnik, jako instrument w rosyjskiej polityce wewnętrznej
Prigorzyn już nie istnieje.
To się to samo tyczy się grupy Wagnera,
jako pewnego rodzaju instrumentu czynnika w wewnętrznych rozgrywkach rosyjskich.
To już jest przeszłość w tym momencie.
Zresztą myślę, że Putin by się nie odnosił do tej sytuacji
w taki sposób, jak się odniósł, składając te dość dziwaczne kondolencje,
które jednocześnie, moim zdaniem były pewnego rodzaju ost zawołowanym,
ale czytelnym dla elity kremlowskiej ostrzeżeniem wobec tejże elity,
to Putin by się w taki sposób do tego nie odnosił.
To zostało już przyklepane.

Dobrze, jeszcze dla precyzji.
Pentagon twierdzi, że Prigorzyn zginął w tej katastrofie,
że samolot nie został zestrzelony rakieta,
tak Amerykanie twierdzą, być może doszło do wybuchu na pokładzie.
Tego też nie są do końca pewni.
Ty mówisz o tym, że będzie bardzo dużo hałasu,
bardzo dużo takiej medialnej burzy.
Pieskow będzie zaprzeczał, już zaprzeczył,
że kreml miał z tym cokolwiek wspólnego.
Być może właśnie za parę dni się okaże,
że to była robota służb ukraińskich.
Załęński powiedział, że to nie była robota służb ukraińskich.
Czy najbardziej prawdopodobne jest to najprostsze wytłumaczenie,
że to po prostu była zemsta.
Teraz pytanie, czy Putina, czy kogoś innego,
ale jednak zemsta na kimś, kto odważył się
na bardzo dużo, na otwarty bunt przeciwko systemowi,
mało tego.
Udało mu się ten bunt zorganizować, przeprowadzić,
nie doprowadzić do końca, ale jednak przeprowadzić,
wziąć na swoją stronę niektórych wojskowych,
o których za chwilę zresztą powiemy,
to było coś, co nie mogło zostać po prostu wybaczone.
To najprostsze wytłumaczenie wydaje się najbardziej prawdopodobne?
Poniekąd tak, ale uważam, że tam było
czuł więcej różnego rodzaju pretekstów,
czy też wytłumaczeń tego, co się stało.
Prygorzyn, żeby to zrozumieć, należy sobie...
Powinniśmy sobie uświadamiać trochę,
że Prygorzyn nie był samodzielną postacią.
Prygorzyn nie był autorem tego wszystkiego, co się działo
i ten jego dosyć groteskowy rokoż,
ja to nazywam bardziej rokożem,
to, co się stało w Rostowie nad Donem w końcu czerwca,
był pewnego rodzaju instrumentem w rozgrywkach
wewnątrz kremlowskiej władzy, elity.
Prygorzyn był jedną z osób, która była na widoku.
On był głośny, od dawna krytykował
poczynania kremla,
czy też konkretnie Ministerstwa Obrony i Sztabu Rosyjskiej Armii na Ukrainie.
On miał instrument, czyli grupę Wagnera,
po to, żeby podbudować te swoje zastrzeżenia wobec kremla
i rzeczywiście przeprowadzić takie coś,

co zostało odczytane jako bunt, jako marsz na Moskwę.
Było to dosyć groteskowe w rzeczywistości.
Natomiast była to próba nacisku na Putina
po to, żeby wywołać jakieś decyzje, arbitralne decyzje Putina,
zmiany w kierownictwie Ministerstwa Obrony,
ale też osłabić pozycję Putina,
po to, żeby prawdopodobnie uczynić miejsce,
czy też jakąś przestrzeń na rośnięcie politycznie kogoś w przyszłości.
No bo pamiętajmy, że po tych wyborach, które są niedługo 10 września,
wybory regionalne, co będzie takim małym stres testem dla rosyjskiej elity władzy,
w przyszłym roku mamy wybory prezydenckie, czyli wielki stres test.
I do tego czasu Putin musi skonsolidować rosyjską elitę władzy.
A ta elita władzy w tym momencie stoi wobec takich bardzo dwóch opcji,
które powodują, że tam dochodzi do pewnej dekompozycji,
do tego, że pewne środowiska rozglądają się,
czy nie należałoby doprowadzić do pewnych zmian korekty tego,
co jest kluczowe obecnie w rosyjskiej polityce, czyli wojny na Ukrainie.
Dlatego, że te dwie drogi, te dwie opcje to są takie.
O zwycięstwie jednoznacznym nie ma już mowy.
Te dwie drogi to jest albo zawarcie kompromisu z Ukrainą, z zachodem
i wzięcie to i tak byłoby sukcesem tego, co jest, czyli terytorów okupowanych,
które co nie byłoby odczytane przez rosyjską elitę władzy jako sukces,
a druga droga to ciągnięcie tej wojny przedłużanie jej,
łącznie ze wszystkimi narastającymi kosztami,
co również jest bardzo źle odbierane przez dużą część rosyjskiej elity władzy.
Obie te drogi są złe dla Putyna i między tymi dwiema drogami
musi szukać takiej sposobności, żeby doprowadzić do konsolidacji elity władzy
przed przyszłorocznym testem.
I ukaranie Prygorzyna, jakkolwiek by to było odczytane,
jest przede wszystkim symbolicznym pokazaniem,
że nie ma mowy o jakimkolwiek zamachnięciu się na Kreml,
na autorytet, na Monopol władzy Putina.
To miało przede wszystkim takie znaczenie, symboliczne pokazanie,
że Kreml zareaguje właśnie w taki sposób na tego typu działania.
Co się stało z generałem Siergiejem Surowi kinem
do środy szefem Wojsk Powietrzno-Kosmicznych Rosji
wcześniej dowódcą operacji rosyjskiej w Ukrainie?
No, na razie go spotkało, można powiedzieć,
najbardziej delikatny wariant, czyli został po prostu odsunięty
i jego pozycja została zmarginalizowana.
To nie jest to to, co spotkało Prygorzyna, czyli...
Ale to jest część tej samej układanki, twoim zdaniem?
Myślę, że to może być część tej samej układanki.

Zresztą, jak patrzymy na to, co się dzieje na niższych szczeblach dowodzenia armii rosyjskiej, to tam gdzie tu i tam dochodzi do misji, do zmian. Ten proces może przybrać na sile w najbliższych miesiącach, dlatego że krótko mówiąc, sztab generalny i minister Szojgu będą czyścili w tej chwili armię i struktury ministerstwa z ludzi, o których podejrzewają chociażby o jakiegokolwiek myślenie w tym samym kierunku, w którym myślał, czy też okazywał, że myśli Prygorzyn. Oto dodajmy dla precyzji, prawda? Oto Suroviki nie jest właśnie o to podejrzewane, czy właściwie nie do końca podejrzewane, tylko nie jasna była jego pozycja. Te wszystkie mogą być dosyć głębokie, zwłaszcza jeśli chodzi o ten część armii, która jest bezpośrednio zaangażowana w działania wojenne na Ukrainie, dlatego że cała masa oficerów, cała masa ludzi miała po prostu relacje z grupą Wagnera z Prygorzynem. Dostarczali im sprzęt, mieli, dostarczali im ludzi, mieli po prostu krótko mówiąc relacje także biznesowej. Myślę, że ci wszyscy ludzie mogą być w tej chwili podejrzewani na pewno od dwóch miesięcy, od czerwca, są wnikliwie obserwowani i kontrolowani przez oddział wojennej służby Federalnej Bezpieczeństwa, ten, który odpowiada za bezpieczeństwo o strukturach sił zbrojnych. Powiedziałeś przed chwilą, że to jest także koniec grupy Wagnera, ale grupa Wagnera to jest wielki imperium, to jest nie tylko Prygorzyn, to są nie tylko przeciwnicy Putina, ale to są tysiące ludzi, tysiące najemników, ogromne bogactwo różnego rodzaju środków. Kto przejmie to imperium, jak należy traktować tych żołnierzy Prygorzyna, czy to są zwykli najemnicy, którzy w momencie, kiedy przestają być opłacani, poszukają sobie nowej pracy, czy to są ludzie, którzy kierują się jakimś poczuciem lojalności wobec swojego byłego szefa. Ja tylko na jedną rzecz zwrócę uwagę. Reuters podaje, że dzień przed śmiercią Prygorzyna załóżmy, już chyba możemy to założyć, śmiercią Prygorzyna, rosyjski wiceminister obrony spotkał się w Bengazii z Halifą Haftarem, którego wspiera grupa Wagnera i poinformował go, że grupa Wagnera pozostaje w Libii, że będzie nowy dowódca, który będzie odpowiadał bezpośrednio przed kremlem,

ale że grupa Wagnera pozostaje tak jak była i Haftak nie musi się niepokoić, czy będzie miał wsparcie Rosji. To jest być może potwierdzenie tego, że taka teza o tym, że po prostu ta grupa się rozpadnie, jest może trochę na wyrost. Nie uważasz?

Uważam, że te interesy, które są dochodowe, czyli właśnie interesy afrykańskie udział w konfliktach w Libii, w Republice Środkowa Afrykańskiej, czy różnego rodzaju koncesja.

Oni w Republice Środkowa Afrykańskiej mają kopalnie złota, która generuje miliard dolarów rocznie.

Koncesje na ochronę, na wydobycie, na biznesy w Afryce, to wszystko jest bardzo cenne, to są już wypracowane, zbudowane schematy zarabiania pieniędzy, oparte przede wszystkim na kontaktach osobistych, na zaufaniu między różnego rodzaju liderami, kacykami afrykańskimi, którzy tam przywódł watażkami, a ludźmi prigożyna, więc to jest kapitał.

To jest kapitał i ktoś go po prostu przejmie.

Czy to będzie jakiś rebranding grupy Wagnera, czy ona zmieni nazwę na nową grupę Wagnera,

czy jakkolwiek inną nazwę,

czy tradycyjnie może być tak nazywana nadal.

To jest nieistotne wszystko, ale ktoś to może przejąć.

Część Wagnerowców z Białorusi może pojechać do Afryki po to, żeby wspierać tego typu działania.

Natomiast część tych rozbudowanych struktur, zwłaszcza tych, które brały udział w wojnie na Ukrainie, może być wchłonięta przez regularne siły zbrojne rosyjskiej, albo przez jakieś inne firmy najemnicze, które będą zbudowane mniejsze i bardziej kontrolowane już przez rosyjskie służby.

W tym sensie grupa Wagnera przestanie mieć znaczenie,

że nie będzie jakąś skonsolidowaną siłą z liderem,

który jest umocowany w jakieś układy około kremlowskie,

w koterie kremlowskie, w tym sensie ona nie będzie miała już znaczenia politycznego.

Natomiast w sensie biznesowym oczywiście będzie istnieć i ktoś przejmie tutaj nad nim kontrolę.

Można się domyślać, że to będą ludzie związani z armią, z służbami czy to wojskowymi,

czy tymi bezpieczeństwa wewnętrznego.

Nie przewidujesz jakiegokolwiek znaczącego buntu,

który mógłby być powtórką z tego roku oszło.

Na telegramie, na tym koncie Wagnerowców pojawiają się różnego rodzaju wpisy.

Pojawiają się pogruzki, że teraz nadchodzi nas czas, czekajcie, bo zobaczycie co się wydarzy.

Hysteria plus w dużej mierze może być to hysteria kontrolowana przez służby, dlatego że też jest w interesie rosyjskim, żeby podgrzewać tego typu niepewność, ale na przykład na Białorusi może zacząć rozrabiać krótko, mówiąc się, że Łukaszenka na to nie pozwoli, ale tego typu narracja może być budowana.

Plus oni jeszcze, póki znajdują się na Białorusi, mogą być wykorzystywani do różnego rodzaju prowokacji i działań tego typu. No nie bez powodu,

chyba Amerykanie parę dni temu wydali ostrzeżenie dla swoich obywateli, żeby opuścili terytorium Białorusi.

Domyślać się można, że Amerykanów na Białorusi to chyba nie ma zbyt wielu, natomiast było to takie ostrzeżenie raczej wypuszczone w kierunku Rosji i Białorusi, że Amerykanie po prostu wiedzą, że coś się tam może kroić, związanego z grupą Wagnera chociażby, jakiś niepokój, który może odbijać się na bezpieczeństwie Białorusi i na jakiś prowokacjach z Białorusi w kierunku Polski na przykład, czy Litwy.

Więc tutaj to ostrzeżenie poszło i sądzę, że Rosjanie mogą mieć takie pomysły, żeby wykorzystywać tę sytuację, zwłaszcza, że to jest też pewnego rodzaju ich sposób działania, że przy takich operacjach robi się też mniejsze operacje, po to żeby trochę odciągać uwagę, po to żeby też coś ugrać przy okazji na tym. Co się dzieje na froncie?

Słyszymy o przełamaniach Ukraińców w kierunku Melitopola, Bachmutu, o udanych akcjach, właściwie słyszymy prawie codziennie już w tej chwili na terytorium Rosji, na Krymie, w Dzień Niepodległości.

Czy to są te same drobne ruchy, które mają miejsce od początku tej kontrofensywy już od kilku miesięcy,

czy też dzieje się coś zasadniczo nowego?

To jeśli chodzi o kierunek na Melitopol, to jeszcze jest za daleko powiedziane.

Na razie mamy przerwanie i to w jednym miejscu w zasadzie w okolicach Wioski i Roboty, w pierwszej linii obronnej rosyjskiej sama wiesi i okolice są bardzo silnie ufortyfikowane, potem są kolejne linie i sama miejscowość Tokmak, która jest jeszcze po drodze, a przednią jeszcze kolejne takie ufortyfikacje rosyjskie, więc to jeszcze daleka droga do tego, że mówić, że Ukraińcy nacierają rzeczywiście na Melitopol, na kierunku Melitopol, tak, ale to jeszcze nie jest to.

Jeśli chodzi o te spektakularne operacje sił specjalnych na Krymie, rzeczywiście one są, no to jest fascynujące to, co robią Ukraińcy, ale w zasadzie są to operacje o niewielkim zakresie, tak, to nie jest coś, co ma znaczenie przełamujące, to jest takie podgryzanie cały czas, uderzanie w czułe punkty rosyjskiej, Rosjan na Krymie akurat ma swoje znaczenie symboliczne,

ale też bardzo konkretne, bo Ukraińcy niszczą przy okazji tego typu operacji, czy też uderzeń dronowych i raketowych instalacje, czy to elektroniczne, czy to radarowe, czy obrony powietrznej, czy wreszcie ofensywne rosyjskie, i to ma duże znaczenie, ale to jest cały czas gryzienie takie w wielu różnych miejscach, ciekawa jest natomiast dynamika tego, co się zaczęło udziaźniać, czy wyraźnie Ukraińcy są cały czas w fazie działań ofensywnych, zaczepnych, ale na niewielką skalę, ale bardzo oszczędzając swoje siły, ale bardzo ostrożnie to prowadząc, rozciągając w czasie też po to, żeby nie ponosić wielkich strat, więc ten obraz będzie najprawdopodobniej nam towarzyszył przez najbliższe tygodnie, o ile w toku tego typu działań nie dojdzie do jakiegoś znaczącego załamania się rosyjskich linii obronnych, ale chyba na razie o tym nie możemy mówić jeszcze.

Holandia, Dania, Norwegia zapowiedziały dostarczenie myśliwców F-16 Ukrainy, czyli można powiedzieć, że w zasadzie pada już to ostatnie tabu, jeśli chodzi o dostawy broni, to jest też z punktu widzenia Ukraińców dobry znak, chyba sukces tej ostatniej ofensywy dyplomatycznej prezydenta Zakościelnego, który w ciągu kilku dni odwiedził kilka krajów i rzeczywiście otrzymał tego typu deklarację, znowu pojawia się pytanie, na które chyba nikt nie ma dobrej odpowiedzi, możemy spekulować, ale mówimy o dostawach, które będą miały miejsce w przyszłym roku, być może na przełomie roku, ale to jest ciągle możliwe wsparcie dla ofensywy wiosennej, no bo nie wcześniej.

Ta ofensywa dyplomatyczna tak naprawdę Zakościelnego tak naprawdę nie trwała kilka dni, tylko trwała prawie rok, bo dlatego, że pierwsze działania ukraińskiej dyplomacji, ale też jakby oferta ze strony no głównie Amerykanów tu w tym przypadku i badanie rynku dostępnych F-16 na rynku europejskim przede wszystkim trwała od ubiegłego roku. Tutaj były rzeczywiście starania zahaczające także na przykład o Wielką Brytanię, która miała właśnie wspierać przekazanie Duńskich z kolei F-16, które wcześniej starała się Argentyna, także tutaj była bardzo skomplikowana taka gra dyplomatyczna o wymiarze właściwie światowym prowadzona, żeby Ukraina dostała na koniec F-16.

To co teraz się zdarzyło, czyli ta wizyta i jak Zakościelny wchodził do myśliwców, pokazywał, że one wkrótce dotrą na Ukrainę, to jest tylko finał tej gry. One samoloty te myśliwce będą miały oczywiście ogromne znaczenia, ale faktycznie dostarczenie ich będzie jeszcze warunkowane wieloma okolicznościami. Z jednej strony czysto technicznymi, związanymi ze szkoleniem i z wdrażaniem, ze zbudowaniem przez Ukraińców odpowiedniej infrastruktury, to jest wyzwanie gigantyczne dla kraju, który prowadzi wojnę. To nie będzie mogło się odbywać też tak, jak to się odbywało, chociażby w Polsce czy w Rumunii, w krajach, które też kupiły, dostały, kupiły w naszym przypadku F-16.

Więc to jest w warunkach wojennych, czyli będzie musiało być ukrywane, kamuflowane i to będzie wymagało znacząco większego wysiłku, niż miałyby to miejsce normalnie.

Więc ten czas się może jeszcze bardziej wydłużyć,
a drugi czynnik, który będzie wpływał, to jednak czynnik dyplomatyczny,
bo po stronie ukraińskiej są bardzo silne obawy,
że ok, jest zgoda na przekazanie F-16,
ale ona będzie gdzieś tam zdawkowana, to znaczy to będzie przeciągane,
na przykład w miarę tego, jak państwa zachodnia,
a przede wszystkim Stany Zjednoczone,
będą starały się wywierać jakieś naciski związane z działaniami Ukrainy na froncie,
czy też z jakimś potencjalnymi rozmowami z Rosją.
Te obawy po stronie ukraińskiej są i Ukraińcy cały czas się boją tego,
że tak dostaną my F-16 za jakiś czas,
ale do tego czasu będą wywierana na nich presja,
żeby albo przyspieszyć ofensywę, albo zacząć rozmawiać z Rosjanami.
Więc to różnie może być.

Na razie F-16 są, nie są jeszcze czynnikiem,
który i pewnie długo nie będą jeszcze czynnikiem,
który przesądzi o losach tej wojny.
Bardzo dziękuję Michał Kacewicz z portalu Biaślad,
był gościem raportu o Stanie Świata.

Dziękuję.

Były amerykański prezydent Donald Trump,
został w czwartek aresztowany w Atlancie w stanie Georgia.
Wraz z 18 innymi osobami jest on oskarżony o próbę wpływania na wynik wyboru w 2020 roku.
Postawiono mu 13 konkretnych zarzutów.

Ogółem we wszystkich czterech postępowaniach, które toczą się przeciwko Trumpowi,
ma on 91 zarzutów. Wszystkim zaprzecza.

Uważa, że to, co robi wymiar sprawiedliwości,
to próba wpłynięcia na wybory w 2024 roku.

W środę, dzień przed aresztowaniem Trumpa i jego współspiskowców, jak twierdzi prokuratura,
odbyła się pierwsza debata republikańskich kandydatów na prezydenta,
wyzięło w niej udział ośmiu polityków,
nie wziął ten, który obecnie prowadzi w sondażach prawyborczych.

I to zdecydowanie, czyli właśnie Donald Trump,
jaki był cel tej debaty, co z niej wynika.

O tym także porozmawiam z moim gościem,
którym jest Mateusz Piotrowski z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych.

Dzień dobry.

Dzień dobry.

Zacznijmy od tego aresztowania w więzieniu Fulton.

Po raz pierwszy mamy więzienną fotografię byłego prezydenta,
szeroko komentowaną.

Szczerze mówiąc, nie wiem, dlaczego tak mocno jest komentowana,
wszyscy może myśleli, że wyjdzie jak Al Capone albo Elvis,

ale no wyszedł jak Donald Trump na słabo oświetlonym zdjęciu, prawda?

Nie ma tu nic wyjątkowego, tak?

Nie ma.

Zwolniony za kaucję, 200 tysięcy dolarów tutaj też nie było żadnego oczekiwania, że zostanie w więzieniu, chociaż jeden z tych ośmiu,

którzy się zgłosili, został w więzieniu, bo nie był w stanie wpłacić kaucji.

Ale wracając do Trumpa, o co on jest konkretnie tym razem oskarżany?

Jeżeli chodzi o sprawę w Georgii, tak jak pan wspomniał, jest 13 zarzutów, zacznę od tego najpoważniejszego w tym sensie,

bo one faktycznie wszystkie dotyczą tego potencjalnego oszustwa wyborczego, twierdzenia, że wybory zostały oszukane i tutaj konkretne działania w ramach tego.

Natomiast jeden z tych 13 zarzutów to jest naruszenie ustawy RICO, tak zwanej, ustawy, która została wymyślona na szczeblu federalnym w latach jeszcze no odległych 70. do walczenia z organizacjami przestępczymi, przede wszystkim po prostu z mafiami.

Ta ustawa została oczywiście powielona na poziomach stanowych,

33 stanów je wprowadziło m.in. właśnie Georgia i głównym celem tej ustawy jest możliwość powiązania poszczególnych osób właśnie w ramach grupy przestępczej.

To, że ten zarzut się pojawia, oznacza, że można w pewien sposób odepchnąć te wszystkie 12 zarzutów.

To znaczy nie jest ważne, czy Donaldowi Trumpowi zostanie stwierdzona wina, w którejś z tych zarzutów czy nie,

ponieważ z Donaldem Trumpem w tym momencie wiążą się także zarzuty postawione tym 18 pozostałym współspiskowcom właśnie. To jest ta grupa przestępcza, która na celu miała po prostu odwrócenie u wyniku wyborów wpłynięcia na oficjalny proces przeprowadzony przez rząd Stanów Zjednoczonych.

To brzmi niezwykle zaskakująco, niezwykle sensacyjnie, ale znowu bardzo ambitne, powiedziałbym, zadanie prokuratury. To znaczy Trump zostaje przedstawiony jako członek mafii, członek zorganizowanej grupy przestępczej, która działała w celu odwrócenia wyników wyborów. To jest bardzo mocne oskarżenie, tak samo jak mówiliśmy przy okazji poprzednich trzech oskarżeń. Będzie bardzo trudno mu to udowodnić, będzie bardzo trudno przeprowadzić, choć, przypomnijmy, to są już zarzuty.

To nie są oskarżenia, tylko to są zarzute. To znaczy Wielka Ława Przysięgłych uznała, że jest wystarczająco dużo powodów, żeby ten proces się zaczął. Tym niemniej bardzo ambitne zadanie prokuratura przed sobą postawiła.

Tak, m.in. ze względu na powiązanie wszystkich oskarżonych ze sobą. To jest jedna sprawa. Chociaż też tak naprawdę jesteśmy w takim momencie, w którym nie do końca wiadomo, jak prokurator będzie współpracował z sądem.

Raczej oczekiwano tego, że to będzie jeden proces wspólny, jednocześnie który powinien zostać przeprowadzony szybko z uwagi na kampanię wyborczą, tak jak i wszystkie inne procesy. Ten ma ryzyko bycia w jeszcze większym przeciągania w czasie, bo mówimy o 19 różnych oskarżonych, którzy mieliby zostać zebrani razem. Tymczasem już wiemy, że jedna z osób została wybita z tego

procesu.

Sędzia ustalił dla niej termin październikowy, ale jednocześnie nie zgodził się w przypadku pozostałych 18 osób, w tym przypadku Donalda Trumpa.

Nie do końca jeszcze znamy, że tak powiem, tą ścieżkę procesową, ale to jest właśnie jedna z przeszkód, która będzie sprawiać, żeby tę sprawę zakończyć szybko, a to jest kluczowe jednak, choć wiadomo, wymiar sprawiedliwości powinien się przede wszystkim kierować tym, żeby działać zgodnie z literą prawa, a nie temtem, ale jednak ten aspekt polityczny wyborczy jednak gdzieś tutaj też musi być przez sędziów i przede wszystkim przez prokuratorów uwzględniany.

Tym niemniej ten zarzut, to jest pewien problem, natomiast Riko jako sama ustawa właśnie też to odrobinę ułatwia.

Znaczący tutaj Donald Trump nie tylko jest właściwie członkiem, ale jest przedstawiany jako szef tej organizacji.

Riko ułatwia to o tyle, że w przypadku stwierdzenia winy, któregoś z tych współkonspiratorów, w której ze spraw

nie do końca konieczne jest udowodnienie tego, że Donald Trump w ogóle wiedział o tym działaniu, bądź autoryzował je.

To jest mocne ułatwienie, tylko najpierw jeszcze trzeba dowiedzieć tego, że Donald Trump faktycznie stał na czele tej organizacji, czy w ogóle był jej członkiem.

No i to się wydaje, niektórzy mówią nonsensowne, to znaczący ustawienie Donalda Trumpa, byłego prezydenta w roli szefa Mafii,

jest jakby to powiedzieć bezproduktywne, jeśli patrzymy na to z punktu widzenia realistycznego końca tej sprawy,

choć jak wspomniałem wielka ława przy sięgu uznała, że podstawy do tego są.

Tak, podstawy faktycznie musiały zostać uznane za ważne i nie wiemy jakiej argumentacji konkretnie używała prokuratura,

to jest ten punkt zaczepienia, natomiast faktycznie wiemy, że prokuratura odnosi się do szerokich też ram czasowych,

czyli nie tylko okresu prezydentury, kiedy powiedzmy pewną strukturę organizacyjną można by wyciągnąć po prostu za administracją,

kto pełnił jaką rolę doradcą pod prezydentem, to dotyczy też okresu już po prezydenturze,

czyli kontynuacji też tego kłamstwa, będziemy m.in. chodziło o różne rozmowy, które Donald Trump odbywał.

Prokurator wyraźnie na tą rozszerzoną linię czasową wskazywała, żeby odepchnąć argument, iż ta sprawa mogłaby być przesunięta na szczebel federalny.

Jest taki przepis, na który mógłby się Trump powołać teoretycznie jako urzędnik federalny.

Ona odbijała piłeczkę, że tutaj postępowanie też było już jako cywila, także absolutnie mu się to nie należy.

No więc tutaj też warto doprecyzować, mówimy o sprawie, która będzie się toczyła i została zgłoszona przez prokuratora stanowego,

Zastany Georgia, niższy poziom, niż te dwa środkowe dochodzenia, czyli nielegalne przechowywanie tajnych dokumentów,

Mar-a-Lago i nawoływanie do przemocy 6 stycznia.

To są dochodzenia, czy sprawy, które toczą się przeciwko Trumpowi na poziomie federalnym, za to grożą wyższe kary, to jest znacznie poważniejsze przestępstwo.

Inna jurysdykcja, też taka, na którą władza federalna może wpływać tutaj na poziomie stanowym faktycznie,

są też takie detale, jak to, że sama Atlanta, czy konkretnie okręg Fulton, jest po prostu politycznie nieprzychylny Trumpowi, był nieprzychylny Trumpowi, to nie jest okręg, z którego ludzie faworyzowaliby Trumpa.

To jest też problem, jeżeli chodzi o pewną obiektywność wyboru ławy przysięgłych.

Nie da się wybrać obiektywnej rady ławy przysięgłych w przypadku Nalda Trumpa, ludzi, którzy nic nie wiedzą o sprawie, nie czytali o tym w mediach społecznościowych, nie mają przed sprawą wyrobionej opinii.

To też jest trudne od takiego czysto techniczno prawnego aspektu, procedura.

I jednym z argumentów obrony Nalda Trumpa jest to, że Fulton nie jest właśnie dobrym miejscem do przeprowadzenia tego,

bo Trump z góry jest skazany na ocenianie negatywne.

Wspomniał pan o terminach, jak to wygląda właśnie terminarzowo,

bo mamy konwencję republikanów o ile pamiętam w lipcu przyszłego roku.

Tak jest.

I do tego czasu te sprawy zostaną przynajmniej rozpoczęte?

Część z nich tak, to znaczy wiemy, kiedy procesy się rozpoczynają.

W tego w przypadku Georgii akurat data jeszcze nie została ustalona,

ale to się musi rozpocząć w 2024 roku i powinno trwać 2-3 tygodnie.

W przypadku każdej ze spraw maksymalnie.

Ten kalendarz polityczno-prawny Nalda Trumpa zaczyna się robić naprawdę napięty.

Poza czterema sprawami karnymi, o których pan wspomniał sam jeszcze,

pozwy cywilne i one nie rodzą wielkich konsekwencji,

ale wymuszają na Trumpie obecność, nieobecność na szlaku wyborczym.

Być może używałem argumentu udziału w debatach,

ale po tej debacie jej właśnie braku Trumpa pozostaje pytanie,

czym w ogóle będzie chciał się pojawiać na kolejnych debatach z innymi kontrkandydatami.

Ale nie będzie mógł być w Stanach, nie będzie mógł prowadzić kampanii.

Formalnie jego ścieżka, ta prawna rozpoczyna się w październiku

pierwszym pozwem cywilnym w Nowym Jorku.

Potem mamy terminy w styczniu.

Jest marzec i maj zaplanowany też w kolejnych sprawach karnych.

Ta w Georgii teoretycznie prokurator miała celować w sam początek roku,

w pierwsze dni stycznia, żeby wtedy rozpocząć ten proces.

Te terminy są godzone tak, żeby właśnie zostawić rozsądne okno do zamknięcia sprawy

do jej prowadzenia, postępowania już z ławnikami na sali sądowej

po uzgodnieniu wszystkich takich technicznych kwestii.

Przed kolejną datą, którą już znamy w zupełnie innym miejscu,

w zupełnie innej sprawie, ale teoretycznie tak ujmując,

to tam będą oczywiście pewne przerwy, ale od października bieżącego roku

do na ten moment, przynajmniej maja 2024 roku, Donald Trump będzie miał bardzo zajęty kalendarz.

No i o każdej sprawie, no oczywiście jeżeli, nie no, to będzie działało w dwie strony, dobrze.

Nawet jeżeli zostanie uznany Trump niewinnym w danej sprawie, no to prokuratura nadal będzie miała możliwość apelacji od wyroku.

I w drugą stronę, Donald Trump też będzie przecież apelował, w razie gdyby został skazany, będzie wносиła apelację do kolejnej instancji.

I jesteśmy w stanie stwierdzić, czy, którakolwiek z tych spraw, może zostać zakończona do czasu wyborów.

W tej chwili właściwie to jest gdybanie, prawda?

Tak, do czasu konwencji tej w lipcu wydaje mi się, że absolutnie nie, do czasu wyborów. Być może, któraś ze spraw,

faktycznie gdyby Georgia na przykład zaczęła się w styczniu...

Może przejść cały cykl, tak?

Być może tak, ale znowu, że wejdziemy w cykl wyborów zasadniczych i obrona będzie argumentowała, że to już jest absolutny wpływ polityczny i powinna to zostać wstrzymywane.

To jest faktycznie gdybanie wróżenie z fusów albo skuli.

Pan mówi o tym, że Donald Trump będzie zajęty i nie będzie miał czasu na prowadzenie kampanii.

No właśnie prokuratorzy chyba mu zapewнили kampanię, bo za każdym razem, jak się pojawia w sądzie, to jego popularność rośnie.

I może porozmawiamy w tej chwili, jak wpływa to wszystko na popularność Donalda Trumpa.

W środę odbyła się debata przedprezydencka, nazwijmy to pierwsze starcie republikanów, ośmiu kandydatów.

No właśnie jaki był jej cel zważywszy na to, że prowadzący w sondażach i to zdecydowanie prowadzący Trump nie wziął w niej udziału i zresztą było jasne od jakiegoś czasu, że nie weźmie.

Tak, faktycznie takie były zapowiedzi, chociaż biorąc pod uwagę na do Trumpa spodziewałem się, jednak jakiegoś Twistu w ostatnim momencie, no nie, okazał się stabilny.

Twistem był jego chyba udział w wywiadzie z Carsonem na Twitterze, który cieszył się dużą popularnością.

Nie wiemy dokładnie ile osób tego słuchało, bo na Twitterze to bardzo trudno ocenić, można powiedzieć, ile było wejść, ale trudno powiedzieć, ile osób tego słuchało.

Natomiast oczywiście na tej debacie go nie było.

Na debacie go nie było i ja będę jednak stał po stronie, że to dobrze.

To znaczy kierownictwo...

Ale dobrze dla kogo?

Dla Trumpa samego też, bo on nic nie stracił na tym, że go nie było, ale dla innych kandydatów również, bo jednak zyskali odrobinę przestrzeni do wypowiedzi bardziej mniej merytorycznych, ale jednak zbudowania jakiegoś wizerunku z nalnym Trumpem byłoby to po pierwsze technicznie trudniejsze, bo byłby jeden kandydat więcej do podzielenia się czasem. Trump zresztą bardzo wyraźnie to tłumaczył, prawda, że on nie bardzo widzi powód, dla którego masz chodzić na debaty z udziałem kandydatów, którzy mają 1% poparcia na przykład, prawda? Niestety, ale tak to wyglądało na tym scenie. Też były takie osoby i tak mówimy, są jeszcze kandydaci, którzy w ogóle się na te debata nie dostali i też się nadal o tą nominację ubiegają, zobaczmy jak długo. Ale to było rozsądne w pewnym sensie z punktu widzenia Trumpa rozwiązanie. Ciężko mu odmówić tej przewagi w sondażach, prawie 40% to jest faktycznie ogromna przewaga. Jednocześnie no jego poglądy ciężko się z tym kłócić. Są znane, wiemy jakie miał osiągnięcia w trakcie swojej prezydentury, jego kampanii. Której bronił zresztą Mike Pence w czasie tej debaty? Tak, przynajmniej tych do 6 stycznia faktycznie zaciekle ich bronił, starał się podkreślać w sumie to samo, co robił Biden w kampanii w 2020 roku, czyli nagle mówił o administracji Trumpa Pence'a, tak? No to zawsze w kampanii, kiedy wiceprezydent startuje, to się jednak pojawia to szerokie rozwinięcie, żeby podkreślać też swoje osiągnięcia w tym. Ale uważam, że debata miała jednak sens bez Donalda Trumpa faktycznie. Pence choćby wydaje mi się, że wypadł lepiej niż wypada w sondażach, że ma szans dzięki temu wystąpieniu zyskać parę punktów procentowych.

Podobnie Nikki Haley była gubernator Karoliny Południowej,
tylko znowu już muszę nałożyć
na to pewien filtr, to znaczy
kilka punktów procentowych w sondażach,
to jest nadal przepaść Donalda Trumpa.
Nie wyobrażam sobie, że wszyscy kandydaci
nagle zaczną zeskiwać,
bo wypadli lepiej w debacie.
Przynajmniej ci, którzy faktycznie wypadli dobrze,
a Donald Trump zacznie na tym tracić.
Jakoś tego nie widzę.
Jedna, skoro mówimy o nazwiskach,
bardzo ciekawa postać,
być może kandydat za 20 lat
albo za 10,
z piwek Ramasłani.
Kto to jest, on chyba należał
do zwycięstw właśnie tej środowowej debaty.
Gdybym miał kogoś wskazać, tak,
moim zdaniem to jest zwycięstwa.
Postać pod kątem
wygłaszanych opinii absolutnie kontrowersyjna,
mam takie
flashbacki z 2015
z kampanii, kiedy Donald Trump
zaczynał swoją kampanię i mam wrażenie,
że Ramasłani wykorzystuje pewne
wzorcowe, które wtedy zadziałały.
On zresztą absolutnie integruje się
z Donaldem Trumpem,
stara się uderzać najmocniej w tony,
w które on chciałby,
że tak powiem, uderzyć do swoich wyborców.
Nie wiem, czy to ma na celu
próbę przejęcia
elektoratu, właściwie można robić dwie rzeczy,
czy wyrobienia sobie pozycji, na przykład
pod kandydata na wiceprezydenta, bo to jest
wyścisko otwarte. Wiem jedno.
Mike Pence nie będzie kandydatem na wiceprezydenta
Donalda Trumpa. To jest absolutnie pewne.
W każdym razie to jest nowa
nadzieja partii republikańskiej

i miliarder
młody człowiek, który
zrobił duże pieniądze
właśnie w biznesie.
Bardzo wyrazisty.
Jako pierwszy zgłosił się
do odpowiedzi na pytanie,
kto z Państwa był uniewinnił Donalda Trumpa
jeśli zostalibyście
prezydentem? No to Ramasłani
od razu powiedział, że tak. I w ogóle on uważa
Donalda Trumpa za znakomitego
prezydenta, najlepszego prezydenta
w XXI wieku, jak powiedział.
Ale to jest przyszłość, prawda?
Partii republikańskiej. Nie
w tej chwili. Być może nie. To znaczy zależy
faktycznie w jaką stronę ta partia dalej
pójdzie. Ramasłami
uderza w pewne skrajności w elektoracie.
To znaczy dalsze poszukiwanie
outsiderów. Ewidentnie jest część
elektoratu, która tego chce. Skoro
nagle znikąd pojawia się właśnie Ramasłami, która
wcześniej w ogóle nie był
obecny w polityce. Nie pojawiał się
na etapie wyborów kongresowych, na przykład
nie mów jako kandydat, ale żeby
jakkolwiek zaistnieć w tej przestrzeni
publicznej po prostu go nie było.
Pojawia się nagle. Jest naprawdę
outsiderem z prawdziwego zdarzenia,
ale jednocześnie dość
kontrowersyjnym. Tylko
kontrowersyjnym może z perspektywy
takiej racjonalnej polityki.
Natomiast biorąc pod uwagę pewne
propozycje w Partii Republikańskiej, to jest
właśnie to, czego część wyborców
chce słyszeć. Czyli podważanie polityki
związanej z ochroną klimatu,
podważanie
takiego bezwarunkowego wsparcia

Ameryki dla Ukrainy,
to są na przykład takie rzeczy, które
pojawiły się w takiego wypowiedzi.
Wykorzystanie sił zbrojnych na granicy z
Meksykiem po to, żeby po pierwsze walczyć
z kartelami, ale też, no to trzeba
użyć tego słowa, walczyć z nielegalnymi
migrantami, tak, no nie do tego są jednak siły
zbrojne stworzone. Gdyby,
tutaj trzeba pewną informację wprowadzić,
Donald Trump zasysa większość tego
elektoratu, ale gdyby Donalda Trumpa nie
było z jakiegoś powodu, mam wrażenie,
że poparcie dla Arama Słomiego z powodu,
że jest outsiderem i głosi jednak te
poglądy, byłoby dużo, dużo wyższe.
Co się stało z Ronem DeSantisem?
Dlaczego na początku roku
był ostatnią nadzieją białych,
a teraz kompletnie przestał
się liczyć, jak mówi wielu komentatorów.
To jest starce ciekawe zjawisko, naprawdę.
Ja sam jestem zdziwiony tym, co się dzieje
z tą kampanią. Znaczący, moim zdaniem
DeSantis przespał w pewien sposób
szansę na dobry moment na
ogłoszenie startu i maj
był już miesiącem, w którym było odrobinę
za późno po pierwszych oskarżeniach
dla Trumpa w Nowym Jorku
w kwietniu. To nie były może te
decydujące zarzuty, ale elektorat
zaczął się po trochu skupiać na Trumpie
też jako osobie, która jest
atakowana przez wymiar sprawiedliwości
być może właśnie w kontekście
działań politycznych skierowanych przez
administrację Bidena. Tak przynajmniej oni to widzą.
Coś zostało
przez pana. Są problemy
personalne w sztabie
czy może były.
Pojawił się element

resetu, tak to zostało nazwane
już chyba prawie dwa miesiące minęło
od tego resetu kampanii i
nic się szczególnego, a nie w kampanii
nie zmieniło, a przede wszystkim w sondażach,
w których dalej tendencja jest
spadkowa. Ten występ
w debacie teraz DeSantis'a, jestem ciekaw, jak go
wyborcy ocenią, bo on nie był zły. DeSantis
tam wypadł naprawdę dobrze.
Udało mu się uniknąć największego zagrożenia, z jakim
wiązała się ta debata, czyli atakami
ze wszystkich stron, bo skoro nie ma
Donalda Trumpa, należałoby
atakować DeSantis'a
i albo właśnie
tu pytanie o to, jaki to stworzy przekaz,
bo ja też miałem takie wrażenie, że
skoro żaden z kontrkandydatów
praktycznie nie atakuje DeSantis'a, chociaż
nie wiem, wydawałoby mi się to dość rozsądnym
rozwiązaniem, a większość atakowała
Ramasłami'ego, to pytanie, czy DeSantis
jest przez tych kontrkandydatów, nawet z
jednoprocentowym poparciem, widziany jako
realne zagrożenie, czy może nie, czy może
spodziewają się, że on umrze w którymś
momencie tej kampanii, po prostu sam
z siebie ta kampania dostycznia
do pierwszego głosowania umrze
śmiercią naturalną, trochę jak w przypadku
Kamali Harris'u w 2020 roku, która też
nie umiała wtedy wykorzystać tego momentu
i trzeba atakować obecny numer 3,
który będzie się piął.
Chyba co do jednego możemy się zgodzić,
tym bardziej, że chyba większość
komentatorów się zgadza, że głównym
zwycięstą tej debaty był Donald
Trump. Tak, absolutnie.
Nie mam żadnych argumentów
przeciwko temu. Kandydaci
i inni mogą zyskiwać Niki

Haley, może zdobędzie kilka punktów procentowych, może pędz będzie lepiej postrzegany, co z tego. Donald Trump będzie miał ponad 50% poparcia w sondażach. Na ten moment bardzo fajnie mi się rozmawia o debacie i o tych wszystkich szczegółach, ale Donald Trump jest absolutnym zwycięstwą tego. Dziękuję bardzo Mateusz Piotrowski z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, był gościem raportu o stanie świata. Dziękuję, uprzejmie.

Dzień dobry.

Dzień dobry.

Dzień dobry.

Na półwysp parapski przeniesiemy się za chwilę teraz czas na świat z boku. Grzegorz Dobiecki na Codziennym Gospodarzu Programu Dzień na Świecie w telewizji Polsat News dziś o piosence i trudnej sztuce jej interpretacji.

Raz, dwa, lewa
do taktu raz, dwa, lewa
jaki to rytm?

Marszowy, więc motyw
militarystyczny, czyli melodia
bliska prawicy, wiadomo.

To dlaczego nie jest raz, dwa,
prawa?

Muzyka może mieć kolory, jak
błękitna rapsodia Gerszlina
srebro w głosie Marika Las,
jak partie skrzypiec zaznaczane
przez pędaryckiego zielonymi
nutami.

Ale czy muzyka może mieć także
barwę polityczną?

Francuska piosenkarka
Juliette Armany postawiła
ciężki zarzut zasłużonemu
artyście z rodzimej branży
Michelowi Ardu.

Uznała jego wielki hit

Le Lac du Connemaha,
stary, ale z gatunku Evergreenów,
za kawałek obrzydliwy,
sekciarski z okropną muzyką,
czyli jak orzekła,
prawicowy.
Inkryminowany utwór opiewa
Irlandia.
Wśród strof o pejzażach i zamkach,
o rycerzach, potworach i starych rodach,
o miłości i wolności,
w historycznym kontekście pojawiają się słowa
Katolik kościół Krzyż.
Melodia
przechodzi od walca
do skocznej celtyckiej farandoli.
Nie z powodu tekstu,
dość trudnego,
lecz tej właśnie muzycznej konstrukcji
Francuzi upodobali sobie Le Lac du Connemaha
jako pieśń biesiadną,
śpiewaną na weselach,
impresach integracyjnych
oraz to znamienne na zakończenie roku akademickiego
w bardzo różnych uczelniach.
Zilieta Ahmany
zamachnęła się na ludyczny chymnę.
Muzycy powiedzieliby,
że próbowała dokonać transpozycji,
zmieniając te pieśni w coś,
czym ona nie jest.
Wzięła za duży zamach, ale cel trasiła.
Celem był bowiem sam Michel Sardoux,
który nie kryje prawicowych sympatii
oraz jego publiczność wierna mu także
za to.
Ma się rozumieć, rozgorzała debata
ulubione zajęcie Francuzów.
Debata jałowa, bo w gruncie rzeczy
nie stało się nic czego oni
i nie tylko oni już by nie przerabiali.
Przypisywanie
dziełu, cech, autora.

Przekładanie estetyki na kategorie polityczne i na odwrót.
Nowością jest tylko siła cancer culture.
Światu zagraża interpretacja, zagrał Stanisław Jeżulec.
W świecie muzyki może ona wyrządzać szkody właściwie bezkarnie.
Dobiera się bowiem do najczystszej abstrakcji, do dzieł nieuprzedmiotowionych, zbudowanych z dźwięków i emocji.
Jak można podporządkowywać ją słowu, nie wolić librettem, kneblować tekstem zwrotek i refrenów, skoro sama muzyka jest uniwersalnym językiem i kto śmiał wpuszczać politykę.
Platon nie tylko śmiał, ale wręcz uważam to zakończone.
Według niego wszelkie zmiany w kanonach muzycznych oznaczały zagrożenie dla stabilności państwa.
Reżimy totalitarny XX wieku sporoczerpiące w klatońskiej myśli zwalczały jako dekadencję i zgniliznę wszelkie odstępstwa od wzorców narzuconych sztuce w tym muzyce.
A w kanon daje się wcisnąć sporo, w razie potrzeby, butem. Monument ody do radości odpowiadał wielkości Rzeszy.
Z tym, że słowa Fryderyka Kaszidlera o wszystkich ludziach, którzy będą brać mi, ale męczem Derren Brude dotyczyły już wyłącznie Ybeh Męczem.
Unia Europejska zaprzęła arcydzieło betowena do egzorcyzmów, które miały przegonić tamte demony, a Beatlesom w filmie Help

IX symfonia potrzebna była
do oblaska wienia Tygrysa, bo chciał
zjeść ringostara.
Może tak właśnie wyraża się
język muzyki.
Ludowa piosenka meksykańska Sielito Lindo
zamienia się
w polską zakazaną piosenkę Czasu Okupacji
Kto handluje ten żyje.
Sama melodia kryje w sobie potencjał
wielu znaczeń.
Sławiący Amerykę Bruce Springsteen
mógłby przecież grać w drużynie
Trumpa, a Kanye West
rapować na konto
Bidena. Nie ma nic gorszego,
niż muzyka bez ukrytego znaczenia,
uważał ponąc Chopin.
Wracamy do punktu wyjścia.
Pochwalenie niech będą ornamentatorzy
ozdabiacze i sztukatorzy.
Oni powiedzą, które znaczenie
jest właściwe.
Rozszyfrują każdy utwór, jak klucznik
koncert Jankiela.
Jeśli będzie trzeba, w kanconach
Toto Cutunio, tego Italiano
Vero, znajdą uwielbienie
dla Tucina.
Zawłaszczą hity Depeche Mode
na potrzeby skrajnej prawicy.
Wspaniałe malijskie pieśni
Keity uznają zakrytochymny przemocy,
bo on zgodził się właśnie
zostać doradcą szefa junty.
A w wokalu Pawła Kukiza
dostrzegą pochwałę jednomandatowych
okręgów wyborczych.
Szanowni państwo,
raport o stanie świata istnieje
dzięki ofiarności słuchaczy,
którzy decydują się
na udzielenie nam wsparcia.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 26 sierpnia 2023

Szanowni państwo,
raport o stanie świata istnieje
dzięki ofiarności słuchaczy, którzy
decydują się na udzielenie nam wsparcia.
Bez państwa tego programu by nie było,
co chyba przyznacie,
byłoby wielką szkodą dla nas wszystkich.
Dziękuję bardzo,
że z nami jesteście.

Raport o stanie świata od marca
2020 roku rozwija się dzięki
państwa zaangażowaniu
zrości. To dzięki wam
możemy opowiadać o świecie
przy pomocy dźwięków.
Dzięki wam ten program może być
przygotowywany w profesjonalny sposób
z zachowaniem najwyższej jakości,
bo na nią zasługują słuchacze
raportu o stanie świata.

Z serca dziękujemy wszystkim
państwu za wpłaty.
Wasza chojność jest dla nas ogromnym
zobowiązaniem. Zbiórka
na patronite.pl ciągle trwa.
Zachęcam do udziału w niej.
Najchojniejsi patroni raportu
o stanie świata to
firma Ampio Smart Home.

Aureus
Leasing, kredyt, ubezpieczenia,
księgowość. Sprawdź nas
na www.aureus.pl

Hotel Bania
Termaliski w Białcy Tatrzańskiej
oferujący pakiet typobytowe
z termami w cenie.

Mikoż Barchewski
2005 Global

Firma doradcza

Credo

GALMET

Polskie pompy ciepła

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 26 sierpnia 2023

Sklep internetowy
GoldSaver.pl, w którym
sztapkę fizycznego złota kupisz po kawałku
i bez wydawania jednorazowo
dużych kwot.
KR Grup
Firma outsourcingowa
www.krgrup.pl
Razem w przyszłość
Polsko-Japońska Akademia Technik
Komputerowych
Gdańsk Bytom
Michał Małkiewicz
NorvMaster
Marka Łodzi Motorowych z Polski
www.norvmaster.pl
Wydawnictwo Pascal
Wydawca przewodnika
Polska na weekend
Firma Software Mill
Od zawsze zdalni programują dla całego świata
Dom wydawniczy
Muza, bo świat
nie jest nam obojętny
Pure Play
Agencja Mediowa Digital
I doradca w budowaniu kompetencji in-house
Uber
Myślimy globalnie, działamy lokalnie
A także
Budros
Pompy ciepła
Gruntowe pompy ciepła dla budynków przemysłowych
i wielorodzinnych
Kompleksowa obsługa
Liceum Błańskiej, Gdańsk Kowale
Przemysłana edukacja
w dobrym miejscu
Piotr Bohnia
Michał Bojko
CIO
Net and Digital Excellence
Łączymy ludzi i idee

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 26 sierpnia 2023

Grupa Brokowska CRB
Ubezpieczenie należności dla twojej firmy
Bezpłatne porównanie ofert
www.grupacerb.pl
Flexi Project
Kompleksowy i intuicyjny system
do zarządzania projektami
i portfelami projektów
JMP
Zmiłoci do sportu, z najlepszych tkanin
W sercu pod hala
szyjemy dla was porządną odzież
Palarnia Kawy
LAKAFO ZAłgustowa
LSB Data
Dedykowane aplikacje internetowe
dla biznesu
Masz pomysł? Zrealizujemy go
LSBdata.com
Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
Wydawca książek, serii
Krótkie wprowadzenie
Wszystko, co trzeba wiedzieć
Leszek Małecki
Aplikacja Moja Gazetka
Polska proekologiczna
aplikacja zakupowa
z gazetkami promocyjnymi
i nie tylko. Moja gazetka
Kupuj mądrze
Firma Prosper Sosnowca
Hurtownia elektroenergetyczna
i właściciel marki czystuś
Firma ODO24
Optymalny kosztowo
outsourcing ochrony
danych osobowych ODO24.pl
TIK100.pl
Niezależny serwis biletowy
Sprzedamy bilety
na twoje wydarzenia kulturalne
i sportowe
[Drukarnia cyfrowa.totem.com.pl](http://DrukarniaCyfrowa.totem.com.pl)

Wspieramy
wydawców i self-publisherów
Drukujemy najpiękniejsze książki
Fundacja Wasowskich
opiekująca się z puścizną
Jerzego Wasowskiego
i wydawca książek Grzegorza
Wasowskiego
Wasowscy.com
Michał Wierzbowski
Wayman
oprogramowanie wspomagające firmy
inżynieryjne w zarządzaniu projektami
stworzone przez polskich inżynierów
dla sektora projektowego
WWW Wayman Software
Zen Market
pośrednik w zakupach
ze sklepów i aukcji w Japonii
Zen Market JP
Dziękujemy bardzo
To dzięki państwu. Mamy
sport. Ostatek świata
To była błyskawiczna ofensywa
która zaszokowała świat
i doprowadziła do chaotycznego
odwrotu amerykańskich wojsk
2 lata temu w połowie sierpnia 2021 roku
20 lat po tym jak zachodnia koalicja
pod przywództwem Stanów Zjednoczonych
obaliła rządy talibów w Afganistanie
ci właśnie odzyskali władzę i zdobyli kabul
wielu afgańczyków pamięta ich poprzednie rządy
wielu zdecydowało się na ucieczkę
inni zaczęli szykować się na najgorsze
sami talibowie zapowiadali, że nie będą
mścić się na tych, którzy współpracowali z zachodem
obiecali też, że uszanują prawa kobiet
ile zostało z ich obietnic po 2 latach rządów
przez ten czas zmienił się Afghanistan
o tym w relacji Marcina Pośpiecha
30-letnia pasztana Durani pochodzi z Kandaharu
jest nauczycielką, działaczką społeczną

walczącą o prawa afgańskich kobiet
założycielką Fundacji Learn Afghanistan
2 lata temu w obliczu nacierających talibów
postanowiła uciekać z ojczyzny
tak mówiła w rozmowie z raportem
jeszcze z terenu Afganistanu
już po tym jak Kabul został opanowany przez talibów
nie obawiam się ich, obawiam się tylko,
że nie pozwolą nam wrócić do pracy
że nie pozwolą dziewczynkom się uczyć
nie wiem co tak naprawdę się wydarzy
obecnie pasztana Durani mieszka w Stanach Zjednoczonych
ale jak mówi o Afganistanie
nie zapomniała nawet na moment
nie zamierza też rezygnować z walki o prawa kobiet
narażając życie wraca w rodzinne strony Kandaharu
by uczyć afgańskie dziewczynki
przyjazd do Afganistanu to dla mnie
skomplikowane przedsięwzięcie
moje nazwisko widnieje na czarnej liście talibów
a więc nie mogę wjechać do kraju legalnie
gdybym nie rozpoznano, zostałabym aresztowana
zmieniam więc tożsamość
potrzywając się pod kogoś innego
tak przekraczam granice
to bardzo trudna i niezwykle niebezpieczna podróż
ryzyko jest ogromne, ale stawka także
przyszłość afgańskich kobiet
dla których ojczyzna w ciągu ostatnich 2 lat
stała się więzieniem
powrotu do opresyjnych rządów znanych z lat 90. XX wieku
nie będzie, zarzekali się jeszcze 2 lata temu talibowie
uszanujemy prawa kobiet przekonywali
ale skończyło się na słowach
raz jeszcze mówi Pasztana Durani
talibowie zakazali kobietom pracować
nikt nas nie reprezentuje
bo kobiety nie mogą zajmować żadnych stanowisk
prawa dzieci łamane są na każdym kroku
szczegółności dotyczy to oczywiście dziewczynek
talibowie zakazali im chodzenia do szkół
tak podstawowych jak i średnich
nie mówiąc o studiach

poza tym kobiety nie mogą np. wchodzić do parków
czy innych miejsc publicznych
mogą jedynie zjeść posiłek w miejscu publicznym
ale tylko w towarzystwie mężczyzn i rodziny
kobiety zostały więc wykluczone
z życia społecznego
nie mogą też liczyć m.in. na opiekę medyczną
talibowie zdecydowali, że kobiety
mogą być leczone jedynie przez lekarki
a tych w Afganistanie dramatycznie brakuje
kobietom zakazano bowiem studiowania
Rzecznik talibów Suhail Sachen uważa,
że problem praw kobiet w Afganistanie jest wyolbrzymiany
tak mówił w rozmowie z BBC
nie odmawiam
nie odmawiamy kobietom prawa do edukacji
ale chcemy, żeby ta edukacja odbywała się w muzułmańskim duchu
żeby oddawała nasze wartości narodowe
i wartości Islamu
do wszystkich problemów i wyzwań, które stoją przed nami
chcemy podchodzić w ten właśnie sposób
kierując się zasadami Islamu
oraz wartościami narodowymi i narodowym interesem
narodowym interesem
Wydaje mi się, że mamy do czynienia w Afganistanie
obecnie stowięciem czasu od 2 dekady
przynajmniej do islamskiego emiratu Afganistanu
jaki znaleźliśmy z końca lat 90. ubiegłego wieku
Mówi ekspert polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych
Patrik Kugiel
Mamy do czynienia systematycznym i konsekwentnym
praw kobiet, wyrugowaniem kobiet w zasadzie
z życia publicznego
wykluczenie rządu przedstawicieli mniejszości etnicznych
czy religijnych
sam podział władzy, czyli rząd administracyjny
w Kabulu i faktyczny centrum władzy w Kandaharze
kupione wokół emira Hebatul Naha
więc to wszystko pokazuje, że talibowie
jednak odtwarzają ten system władzy
jaki system państwowy
już wiedzieliśmy i co obiecywali
że się praktycznie nie wydarzy

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 26 sierpnia 2023

Obecny Afganistan to też kraj pogrążony w humanitarnym kryzysie w swoim najnowszym raporcie Organizacja Narodów Zjednoczonych 28 milionów afgańczyków by przetrwać musi korzystać z pomocy organizacji charytatywnych od czasu przejścia przez talibów władzy dwa lata temu do marca tego roku gospodarka kraju skurczyła się o 35% tymczasem ceny skoczyły o 30% pracy nie ma 40% mieszkańców kraju sytuacja jest bardzo trudna Mówi marów Ayubi, który w przeszłości był między innymi rzecznikiem gubernatora prowincji Gazni a obecnie mieszka w Polsce Mam kontakt, mam dużo znajomych i rodzinie też prawie wszyscy cały błędzchnonków w rodzinie mieszkają obecnie w Afganistanie tylko w Włodzie mieszka zagraniczny, resztę mieszkają w kraju kontakt prawie codziennie jeżeli chodzi o sytuację jest niestety kryzysowa jeżeli chodzi o sytuację ekonomiczną prace nie ma, pieniądze nie ma najgorszy mają te osoby gdzieś nie było możliwe na przykład jeżeli chodzi o konstrukcję, o budowlany prace w budowlany itd. i różnych filmik i teraz sytuacja jest coraz gorzej pośmianej żołnierze w Afganistanie po 15 sierpniu 2021 r. i ja tylko mówię oczywiście to nie jest, nie przeczytałem jakiejś statystyki i ile procent ludzie włodują w Afganistanie ale rządkowo mogę powiedzieć według kontakt, który mam i ludzie mówią na ulicach coraz więcej takie osób i jak patrzę, że ktoś rozdaje nie wiem, chleb czy jakiejś innej rodzaj jedzenie, pieniądze, setki ludzi biegają

do tej osoby, żeby to stać cóż
mówi reporterka Jagoda Grądecka
która jako jedyna polska dziennikarka
dwa lata temu na miejscu w Afganistanie
obserwowała ofensywę talibów
jest faktem, że ta gospodarka bardzo się skurczyła
ona się skurczyła w ciągu zaledwie właśnie roku
po przyjęciu władzy przez talibów
tyle co z seryjska w ciągu wojny
do Moby przez 5 lat
ale jest najmomy do czynienia z gospodarką
która była po prostu sztucznie, absolutnie nadmuchiwana
ten kranik został zakręcony praktycznie
w ciągu jednej nocy
natomiast w Afganistan
i powtórzę na przykład scenariusza limajskiego
nie doszło tam do rozpadu instytucji
sama nomenklatura właśnie cały czas
kiedy mówimy o tym, co wydarzyło się
w Afganistanie
mówimy, przyznam, że ja też tak mówię
że upadł kaból
czy też właśnie, że upada w Afganistan
natomiast faktem jest, że znakomyka
właśnie większość instytucji
z czasów Republiki
przetrwała właśnie te
zmiany reżimu
że one cały czas
w takim czy innym kształcie
funkcjonują
taniej bowiem, jak się okazuje
tak jak dowodzą tego
różne niezależne instytucje
w swoich raportach
całkiem nieźle radzą sobie
właśnie z gospodarczą
dobrze wychodzi im zbieranie podatków
mają wysokie dochody na przykład
z cła, ponieważ ich reżim
nie jest tak doszczętnie skorąpowany
jak to miało miejsce w czasach
prezydentów Karzaja

czy Ganiego w czasach Republiki
całkiem duże zyski
przynosi im też sektor wydobywczy
kopalniany
ale rzeczywiście tutaj właśnie
jeśli chodzi o prawa kobiet
wobec tego co działo się
w większości Afganistanu
mamy zdecydowany regres
i to właśnie kobiety zdaniem
części ekspertów
stały się kartą przetargową
w negocjacjach talibów z zachodem
przypomnijmy, rządy talibów
nie zostały dotąd uznane
przez żadne państwo
otwarte pozostaje też pytanie
czy zachód z talibami powinien rozmawiać
i jaką politykę wobec
Afganistanu prowadzić
ja myślę, że świat i zachód
nie ma dzisiaj dobrego pomysłu
na to co zrobić z Afganistanem
raz jeszcze mówi ekspert polskiego
Instytutu Spraw Międzynarodowych
Patrik Kugiel
a ponadto ma inne problemy
wojna w Ukrainie spowodowała
jeszcze większe przekierowanie
uwagi państw zachodnich
zazji na Europę
i to powoduje jeszcze większe
zapomnienie problemów
organistału
więc zachód przyzwyczaja się
i akceptuje coraz bardziej
po prostu rzeczywistość jaką mamy
a rzeczywistość jest taka, że
talibowie są mocniejsi
niż kiedykolwiek w organiz stanie
w zasadzie rozbili jakąkolwiek
wbrojną opozycję wewnątrz kraju
umacniają się w administrowaniu

i stawiają na nogi gospodarkę
w związku z tym dla nich
dzisiaj nie ma wewnętrznego
zagrożenia i nie ma alternatywy
wobec ich władzy
społeczność międzynarodowa
na dzień dzisiejszy
nie ma jakiegoś pomysłu
i innej drogi niż kontynuowanie
obecnego stanu status quo
angażowania się w relacje
z talibami bez ich formalnego
uznania
raz jeszcze ocenia
afgańska działaczka
społeczna walcząca
oprawa kobiet
Pasztana Durani
Amerykanie rozmawiają
i rozmawiali z talibami
obie strony umówiły się
że nie będą siebie wzajemnie atakować
i tak właśnie było w ostatnich latach
pytanie nie brzmi
czy Stany Zjednoczone rozmawiają
z talibami
tylko o czym rozmawiają
obecnie kluczową kwestią
dla Waszyngtonu jest bezpieczeństwo
i zabezpieczenie interesów
Stanów Zjednoczonych
Amerykanie nie chcą rozmawiać
o prawach kobiet, prawach dzieci
czy edukacji
nie chcą też nałożyć sankcji na talibów
zakazać im podróżowania do Kataru
czy Pakistanu
choć mogliby to zrobić
nie leży to jednak w ich interesie
nie jest ich priorytetem
oczywiście kobiety
są do pewnego stopnia kartą
przetargową w negocjacjach talibów

z zachodem
ale nie jest to coś kluczowego
talibowie mówią
czemu w ogóle chcecie o tym rozmawiać
to nie Wasza sprawa
to nasze kobiety
w naszym kraju
dla nich prawa kobiet
nie mają najmniejszego znaczenia
jak możesz oczekiwać
od ludzi, którzy burzyli szkoły
że nagle zmienią się
o 180 stopni
świat po prostu tak nie działa
dla raportu o stanie świata
Marcin pośpiech
muzyka
Grupa Briggs ogłosiła, że od pierwszego stycznia
dołączą do niej kolejne państwa
przywódcy Brazyli, Indii, Chini i RPA
spotkali się w Jochanezburgu osobiście
Władimir Putin
ścigany listem gończymy Trybunału Haskiego
wolał wysłać ministra
spraw zagranicznych Mawrowa
obecnie Briggs to 40% populacji
świata i mniej więcej 1,4
światowej gospodarki
po przyjęciu sześciu nowych krajów
Argentynę, Etiopii, Iranu
Arabii Saudyjskiej, Egiptu
i Zjednoczonych Emiratów
to będzie jeszcze większy blok państw
tylko pytanie
co z tego wynika
skoro wiele je łączy
zwłaszcza przekonanie, że świat zorganizowany
przez zachód jest niesprawiedliwy
i wymaga zmiany
ale jeszcze więcej dzieli
co ważne, kluczowy gracz w tej grupie Chiny
mają ostatnio poważne kłopoty
gospodarcze, spadek produkcji i eksportu

duży spadek cen, który
wcale nie musi cieszyć konsumentów
ogromne bezrobocie
zwłaszcza wśród młodych
i wykształconych
czy to kolejna zapowiedź chińskiego kryzysu
który się nie zmaterializuje
czy tym razem rzeczywiście kraj ten znalazł się
w gospodarczych tarapatach
o tym porozmawiam z profesorem Krzysztofem
Kozłowskim ze szkoły głównej
handlowej, dzień dobry Panu
może od Briggs zacznijmy
od tego szczytu wiochane z burgu
chyba nie wiem czy Pan się zgodzi
jeśli nie to proszę mnie skorygować
ale główny przekaz
brzmi świat jest niesprawiedliwie
urządzony nadszedł czas
by tę niesprawiedliwość
skorygować, usunąć
dobrze to interpretuję?
Briggs na pewno gdzieś ma tego typu ambicje
jeżeli chodzi o
komunikację na zewnątrz
trudno się nie zgodzić
w praktyce jednak ja bym
traktował tą konkretną organizację
jako
okazję do rozmowy
państw które nie do końca są zadowolone
z tego jak łąt międzynarodowy
jest tej chwili ułożony
ale państw które ze sobą raczej o tym rozmawiają
ale raczej razem
z tym czegoś spójnie
nie zrobią
generalnie rzecz biorąc do Briggs myślę
idealnie pasuje
taka parafraza z Kuna
to co widzimy zależy od tego na co patrzemy
i od tego co nauczyliśmy się
do tej pory dostrzegać

Ci którzy się boją alternatywy
dla jednak
na modłę zachodnią zorganizowanego
porządku międzynarodowego obecnego
podkreślają, że są to państwa rewizjonistyczne
podkreślają, że są to państwa
które bardzo często występują
przeciwko zachodowi czy przeciwko interesom
zachodu tutaj głównie podkreślając
rolę federacji rosyjskiej Chin
natomiast
ci którzy patrzą na to może troszkę bardziej
spokojnie, zauważają, że w tej organizacji
są Indie, które przecież
bardzo tonowały zamiar
czy zapędy gwałtownego
rozszerzenia
narenda modii jeszcze w marcu, kwietniu
proponował w ogóle, żeby nie rozszerzać
Briggs o państwa, które są objęte kimikolwiek
sankcjami, tutaj na przykład Iran
by nie wszedł z tego powodu
nie weszła Wenezuela
która z też swego czasu była bardzo poważnie
brana pod uwagę
tylko oczywiście jest jeszcze Brazylia
oczywiście już nie spod znaku Bolsonaro
a Lula da Silva
która bardzo silnie podkreśla
multilateralizm
no i gdzieś tam jeszcze w tym wszystkim
pogubiona we własnych wewnętrznych sprawach
Republika Południowej Afryki
która no teoretycznie
reprezentuje bardzo duży potencjał gospodarczy
jest bardzo dużą biednicą
ale jednocześnie pamiętajmy, że jest to państwo
z ogromnymi wewnętrznymi problemami
nie będące w stanie w pełni zapewnić
podstawowych usług publicznych
tam nie ma stałych nawet dostaw prądu
więc jeżeli spojrzymy na to złotu ptaka
zależności od tego co będziemy

chcieli zobaczyć
to możemy w tej organizacji
dostrzec
i teraz będzie jeszcze bardziej różnorodnie
i jeszcze trudniej określić
co łączy arabie saudyjską
i Indie na przykład
albo Iran
i Brazylię
i ja bym podkreślił jeszcze coś innego
w tym momencie wchodzi Iran
i Arabia saudyjska
przepraszam to są regionalni konkurenci
to nie są państwo które zostaną współpracują
i patrząc per analogia
do innych tego typu rozszerzeń organizacji
w których
bardzo dużą rolę odgrywają Chinę
oczywiście o federacji rosyjskiej
będzie w tej chwili w Briggs dużo słyhać
ale jednak Putin
gdzieś znika w cieniu Chi
choćby szechuańska organizacja współpraca
to oczywiście to nie była organizacja
czy współpraca nakierowana
tak jak Briggs na kwestie ładu gospodarczego
to była racja organizacja
nakierowana na kwestie bezpieczeństwa
w poradzieckiej Azji
środkowej czy centralnej
ale w momencie kiedy ona została rozszerzona
uwaga też
bardzo dziwnie o jednocześnie
Pakistan i Indie
a potem dołączył do nich Iran
tak naprawdę ta organizacja
nie rusza się specjalnie z miejsca
więc patrząc per analogia
uważając się też o trochę skłóconych
czy skonfliktowanych regionalnie
partnerów
no tak naprawdę staje się chyba
swego rodzaju oświadczeniem

dotychczasowych członków
my chcielibyśmy ten świat zorganizować inaczej
może warto by było zauważyć
tam zresztą w wypowiedzie wszystkich tych głów państw
było powtarzane
my reprezentujemy połowę globu
gdzieś tam w niedopowiedzeniu
dlaczego mamy słuchać
białej mniejszości
ze Stanów Zjednoczonych
i Europy
powiedzmy sobie szczerze dobre pytanie
tylko na to pytanie
ten zestaw państw odpowiedzi dać nie może
nie ma do tego
przesłanek
nie ma do tego podstawu
nawet jeżeli odrzucimy
ten postulat demokracji
który pojawia się z zachodu
jeśli popatrzymy na takie kraje jak Etiopia
jak Iran, jak Arabia Saudyjska
za chwilę będziemy mówili o tym co
obci na granicy z Yememem
jak się zachowuje wobec migrantów
ale to są kraje
które w ogóle nie mają nic wspólnego z tym systemem
wartości, który na przykład reprezentują
Indie cokolwiek byśmy nie mówili
kraj demokratyczny
również RPA z ogromnymi problemami
ale kraj dysponujący na przykład
niezależnym wymiarem sprawiedliwości
no gdzie Zuma odszedł od władzy
państwo było w stanie się
wystanować w jakiś sposób
więc te instytucje rzeczywiście działają
no też możemy spojrzeć na Da Silva
tak, wyładował w więzieniu
z tego więzienia wyszedł
jakoś udało się o tym zarządzić
więc tutaj pole
do zdefiniowania

różnic jest ogromne
Mówimy bez przerwy o Rosji
więc może zostawmy ją, wystąpił
prezydent Putin, bronił swojej decyzji
o wojnie, tego się można było spodziewać
natomiast
chciałem spytać o Chinę
czym dla Xi Jinpinga jest ta grupa
i tutaj właśnie dotykamy
chyba tematu na które
mało się w tej chwili generalnie
w ocenach wydarzeń międzynarodowych zwracał uwagę
bo rzeczywiście
tak jak pan panie redaktorze stwierdzi
co może zrobić BRICS, który jest tak
wewnętrznie zróżnicowany, jest tak ephemeryczne
co może zrobić
szankajska organizacja współpracy
co może zrobić RCEP
też chociażby inicjatywa chińska
też bardzo ephemeryczna, bardzo szeroka
często partnerzy są skonfiktywani
pojawia się pytanie
takich organizacji zaczyna być
coraz więcej, takich pól dialogu
zaczyna być coraz więcej
to się staje coraz bardziej realne
w odbiorze tych, którzy aspirują
do innego
spojrzenia na rzeczywistość
osobiście myślę, że
samo BRICS zmiany nie wygeneruje
inne
istniejące obecnie organizacje
nie wygenerują takie zmiany
natomiast warto zauważyć, że do BRICS
w kolejce ustawiło się blisko 40 państw
z których wstępnie
wyselekcjonowano 22
z których następnie wyselekcjonowano 6
innymi słowy popyt na alternatywę
rośnie i w momencie kiedy
rzeczywistość międzynarodowa

zacznie gęsnieć od takich pomysłów
w końcu prędzej
czy później, której z nich może
zaskoczyć, który z nich może
tak jak to zwykle historycznie przecież
bywa
rzadko kiedy coś się wydarza tylko i wyłącznie
zwanego planu
ale w koncidencji
z jakiegoś rodzaju w tej chwili jeszcze nieprzewidywalnymi wydarzeniami
okolicznościami, których w tej chwili
może jeszcze nam się nie rysują przed oczami
może się raptem okazać, że rzeczywiście
duża liczba państw
z dużym potencjami
weź mnie realnie pod uwagę alternatywę
wobec obecnego systemu międzynarodowego
która rzeczywiście będzie
działać, rzeczywiście będzie coś dowodzić
do tej pory jedwabny szlak
czy nowy jedwabny szlak
Burton Road
pasji szlak, no wygląda na to, że
ta inicjatywa się wyczerpała
ale Chiny dzięki niej stały się bardziej
zdecydowanie rozpoznawane, znane
nawiązało ogromną liczbę bezpośrednich
bilateralnych kontaktów
które w tej chwili im na dłuższą metę
możemy zakładać będą procentować
Briggs to jest okazja do spotkania
się zarówno z bezpośrednim sąsiadań
jakim jest federacja rosyjska
jak i bliższej współpracy
z miejscem
z państwem z przyładkiem dobrej nadziei
i z przyładkiem horn
w tej chwili zaraz tam będzie
Argentyna i obok
Brazylia, więc tego typu
okazję do rozmowy
w dyplomacji, w polityce międzynarodowej
są niesamowicie ważne

zwłaszcza w momencie
kiedy nie ma co ukrywać
Stany Zjednoczone występuje jako ten główny
lider międzynarodowy czy aspirujący
do utrzymania pozycji lidera międzynarodowego
no cały czas operuje
nie ma co ukrywać w kategoriach
konfrontacji z kimś, z czymś
przeciwko czemuś
więc z tego typu multilateralne
rozmowy, nieważne czy poparte
faktami czy nie
mogą za jakiś czas
stworzyć podstawę
nie wiem czy reformę systemu NZ
raczej nie
ale do stworzenia jakiegoś
rodzaju integracyjnych
projektów
które realistycznie w dłuższej
mogą
rzeczywiście podważać
albo reprezentować lepiej interesy regionalnych graczy
zwłaszcza tych regionalnych, mniejszych graczy
którzy w tym momencie
z łatwością mogą się przecież odwrócić
od Europy i Stanów Zjednoczonych
to pamiętają bardzo dużo
pamiętajmy przecież, wymieniamy głównie państwa
z Afryki
w tej chwili Francja jest świetnym
przykładem, że Europejczycy nie mają
danej raz na zawsze
przewagi w żadnym miejscu na świecie
aby ten proces
w ogóle ruszył z miejsca
czy aby ten proces miał
choćby potencjalną szansę na realizację
Chiny muszą pozostać tym czym są
czyli kołem zamachowym
globalnej gospodarki
cokolwiek nie mówimy o globalizacji
w tej chwili, prawda?

Słyszemy, natomiast o złej sytuacji
gospodarczej Chin wzrost
zaledwie o 3% w ubiegłym roku
ogromne bezrobocie wśród młodzieży
i tej wykształconej młodzieży
mówi się o 20% ponad 20%
ludzi, zwłaszcza
to chyba rodzi różnego rodzaju
zagrożenie, ja chcę unikać
łatwych analogii, no ale na przykład
arabska wiosna, jak pamiętamy, czyli
protest przeciwko autorytarnym
reżimom zaczął się
od młodych ludzi, którzy nie mieli pracy
nie wiem czy w Chinach jest to
wyobrażalne czy nie jest
troszkę inna była jednak
władza w Tunezji i troszkę innym krajem
była Tunezja niż Chiny
ale to są wszystko zagrożenia
na pewno dla gospodarki, na pewno
dla społeczeństwa, czy dla partii
komunistycznej to pan mi za chwilę powie
ale jak traktować te zagrożenie
jak traktować to, że mówi się cały czas o deflacji
która jest
groźna, my cały czas narzekamy
w Europie na inflację, w Chinach
to idzie w przeciwnym kierunku
dlaczego jest to niebezpieczne
Jeżeli przenosimy się na
agana chińską, na płaszczyznę chińską
pierwsza kwestia
Symptomem Chryzysu
tego państwa, tej gospodarki
były widoczne
już
od kilkunastu lat
Dlatego ja wspominałem o tym, że
my właściwie ciągle słyszemy o tym
pan mówi od kilkunastu, właściwie od 20 lat
słyszemy o tym, że Chin za chwilę się
dojdzie do jakiejś implozji

że to nie może tak się rozwijać
Ja tutaj bym wskazał raczej od 2008
bo do 2008
myślę, że
otoczeniem międzynarodowe było bardzo optymistyczne
pod adresem Chin
bardzo w 2008
roku, 2008-2009
też się cieszą, że Chiny wygenerowały
pakiet stymulacyjny, który pomógł
światu stanąć na nogi
Problem tylko polega na tym, że
bardzo rzadko w analizach wchodzi się
w szczegóły, a w tych szczegółach
jest diabro ukryte
W 2008 roku
Chińczycy w ramach pakietu
stymulacyjnego
zgodą i przy naszym klaskaniu
mówię o reszcie świata
postawili na
ciężką infrastrukturę
na przemysł ciężki
na inwestycje państwowe
czyli wszystko to, co w tej chwili się zaczyna
w tym państwie gwałtownie rozsypany
Na deweloperka chyba, prawda?
Zgadza się na sektor budowlany
Słyszysz w infrastrukturach
O kilku firmach, ta wielka firma Evergrande
która ma ogromne długi
właśnie zgłosiła bankructwo
w Stanach Zjednoczonych
Evergrande to jest jeszcze
jakolwiek to zabrzmi mniejsze piwo
ponieważ to był deweloper, który miał
relatywnie nie dużo
ale bardzo drogich projektów
więc to był taki deweloper, który się pierwszy z dużych wywróci
natomiast Central Garden
które teraz też się trzęsie
tutaj problem będzie większy
ponieważ tutaj projektów było znacznie mniej

o wiele części dotykały
odbiorców indywidualnych
i tutaj mamy potencjalne
zagrożenie, że wiele
dziesiąt, jeżeli nie set
tysięcy ludzi, obegrwie za to
że ktoś pozwolił temu
deweloperowi rozwijać się
tak w patologiczny sposób jak się rozwijał
i tutaj rzeczywiście może to wywołać
jakiegoś rodzaju wewnętrzne
niepokoje. Ale dlaczego zaczęło
2008 roku?
Świat wtedy przyklasną
pakietowi stimulatoryjnymu
który pomógł nam wyjść
z kryzysu
nie jest przyczyną obecnych problemów
on był takim
czymś co tylko bardziej wyeksponowało
Chiny na pewne ryzyka
które wcześniej można było ukrywać
dwucyfrowym zgoście gospodarczy
chiński sektor
finansowy tak naprawdę
od reform dęksia opinga
nigdy nie był zdrowy
tak naprawdę
cały czas pokrywano
w cudzysłowiu manko
czyli niedoworząca
siły kredytów banki
jakiegoś rodzaju nepotyczne
zależności
pokrywano
dochodem z gigantycznego
wzrostu, który uwaga wynikał z tego
że to państwo przy swoim
potencjalnym nie mogło wręcz rosnąć
inaczej w momencie kiedy otwierało się na globalizację
tylko nic nie trwa wiecznie
w momencie kiedy w końcu
gospodarka chińska dogoniła

mniej więcej swój potencjał siłą rzeczy musiała zacząć zwalniać. Od tego momentu mówimy o nowej chińskiej normie czy jednocyfrowym zrość tylko z jednocyfrowego odzrostu nie da się pokryć tego wszystkiego do czego chińczycy do tej pory się przyzwyczaili. Innymi słowy banki przyzwyczajone, że nie muszą się banki semi prywatne przyzwyczajone do tego, że nie muszą się obawiać o swoją przyszłość, bo ewentualnie banki publiczne czy sektor publiczny im pomoże a tam się okazuje, że ten sektor publiczny ma coraz trudniej, żeby im pomagać deweloperzy, które mówiono budujcie, my wam dajemy przepraszam za kolikwializm kasa po to, żebyście rozkręcili gospodarkę no rozkręcili ten biznes do tego stopnia że nad podaź w sektorze budowlanym i związanym z nim i swych strukturach będą się około 30% więc to się już bardzo mocno rozkręciło no i oczywiście wiele osób mówi, że takim momentem sprawdzającym był COVID. Ja bym raczej zwrócił uwagę na coś innego sprawdzającym jest fakt, że Chinczyków zaczyna ubywać. Innymi słowy z jednej strony mamy krótko okresowy wstrząs pod postacią COVID-u gdzie ludzie strasznie dostali po plecach w Chinach, gdzie raptem okazało się, że niezależnie od tego czy się człowiek wypowiada politycznie czy grzecznie kładzie uszy po sobie i żyje po swojemu państwo nie będzie się z nim cackać gdzie raptem okazało się, że sektor finansowy nie ma zasobów

żeby pomóc
tym, którzy się chwieją
i raptem okazało się, że
gdzieś w twarz
zagląda
jeszcze niewyludniający się kraj
ale kraj jest ubywającą liczbą
obiektywnie klientów, którzy mogą
zaspokoić
potrzebę rozwoju w zakresie
budownictwa.
Jeżeli dodamy do tego, że sektor
infrastrukturalny to jest około 25%
chińskiego wzrostu
przerost
tego sektora, to jest około 30%
a Chińczyków jest już mniej niż
hindusów i zdarzyło się to szybciej
niż się spodziewaliśmy
tak, żeby dla polskich słuchaczy
było łatwo to odebrać
w zeszłym roku z ręku pracy
chińskiego odeszło 40 mln ludzi
w wieku produkcyjnym
w latach produkcyjnych.
Dodamy do tego sytuację, że tam nie
ma powszechnego systemu
ochrony socjalnej
wsparcia socjalnego dla ludzi starszych
to to jest tak
jakby gospodarce założyć
sznur na szyję
i powoli go zaciskać
na początku jeszcze tego nie czuć
albo jeszcze lepiej, jak z tą żabą, którą wrzucimy
do wody
to nie jest gotująca się woda, ale powoli
ta żaba zaczyna czuć, że zaczyna się jej
tkanki ścinać
i teraz
stojąc między, z jednej strony
modelem rozwoju gospodarczego,
który był otwarty, oparte na bardzo

dużej mierze, wygląda na to, że w tej chwili
w niebezpiecznej mierze
na inwestycjach publicznych
z drugiej strony patrząc na
niemożność tego państwa
rozkręcenia konsumpcji wewnętrznej
bo oczywiście w marzeniach
ekonomistów chińskich
jest, żeby skłonić chińczyków do tego
żeby zaczęli wydawać pieniądze, które mają
odłożone. Tylko po covidzie
jak ci ludzie zobaczyli jak to
może wyglądać, co się może stać
to każdy zdroworosądkowy
chińczyk nie inwestuje
nie wydaje pieniędzy, tylko stara
się je odłożyć albo ulokować
w aktywach, które może łatwo
upłynnić, bo potencjalnie boi się
co się stanie za chwilę
a młodzi chińczycy jeszcze dodatkowo
znał sobie sprawę, że będą musieli utrzymywać swoich
rodziców. Jeszcze nie mają pracy
Jeszcze w tym momencie
nie mają pracy. I teraz
i żeby jeszcze tą sprawę bardziej skomplikować
nałożmy na to kolejną rzecz. Te dane
o których pan, panie redaktorze wspomniał te 21%
bezrobocia wśród młodych
dorosłych.
Ostatni raz
wygląda na to, te dane były
ogłoszone w lipcu, w sierpniu już nie mamy
żadnego abdejtę.
Uwaga jeszcze, że coś co umknęło
wielu analitykom, w kwietniu wydano
ostatnie informacje o nastrojach
konsumenckich w tym kraju. Nieździwie
się, jeżeli za chwilę przestanie się
publikować dane odnośnie
depozytów
gospodach zdomowych.
Ale rosną, czy chińczycy nie wydają

pieniądze, oni się boją wydawać
pieniądze. Czy to z tego powodu
tanieją towary?
Z tego powodu jest deflacja?
Bezpośrednio w Chinach to jest myślę jedna z głównych
przyczyn. Poza tymi
wskaźnikami, na które bardzo często
w pierwszym momencie zwracam uwagę, czyli
wydatki komercyjne itd.
Jak spojrzemy na zachowania gospodach zdomowych
Chinach, to one bardzo dużo nam mówią
o nastroju tego społeczeństwa
nastrojach społecznych
i oczywiście sam odruch chińskich władz.
Ok, to nie pokazujmy tego.
To schowajmy, to schowajmy.
Świadczy o tym, że
gdzieś w Chinach taka świadomość
istnieje, że tutaj może się coś gotować
i trzeba mieć nad tym kontrolę.
No tylko problem polega na tym też, że
pytanie brzmi, czy ta kontrola
nie powoduje
także, że to państwo trochę ślepie.
Nie go wykonawcy trochę ślepną.
Wuhan
cała tragedia rozpoczęła się z tego, że
ta tragedia
eskalowała
dlatego, że po pierwotnie biurokracji
w pierwszym oduchu chowali informacje
w każdą możliwą dziurę
upychali w każdą możliwą dziurę, tylko żeby
nikt się nie dowiedział, że jest potencjalny problem.
Jak w tej chwili już widzimy,
że przeciętny Chinchak, a nie
przeciętny obserwator zewnątrz
bardzo dużo nie wie,
a jeszcze dodatkowo nałożymy na to fakt,
że prawdopodobnie te dane mogą być
zafałszowywane, tak jak
zafałszowywane, co już wielokrotnie stwierdzono.
Czy to w sektorze finansowym, czy to w sektorze

budowlany, czy to
przez odpowiednik naszego gusu,
do którego tak naprawdę
nikt w Chinach nie ma zaufania,
to tutaj
także pojawia się pytanie, jest źle,
a na ile gorzej jeszcze może być
i tego nie wiemy.
I to może jeszcze inaczej to pytanie
sformułujmy, pan sam wspomniał o tym,
że Chiny to jest kraj autorytarny,
to znaczy nie ma wolnych...
W tej chwili to oględnie mówiąc,
że autorytarny Xi Jinping'a to już zaczyna się
przetaczać, to jest znacznie guszego.
Ale nie ma wolnych firm, jeżeli mówimy o gospodarce,
w takim sensie jak my to rozumiemy na zachodzie,
te firmy wszystkie jakoś są kontrolowane
przez państwo, przynajmniej na tym
poziomie takim fundamentalnym
choć uczestniczą w wolnej wymianie
handlowej na świecie.
Ja bym tutaj troszeczkę to zniuansował,
bo mówiąc o tym, że to jest kontrola
państwa, umyka nam
pewna przewaga konkurencyjna,
którą chińska gospodarka ma nad innymi gospodarkami.
Chiny
są bytem dualnym.
Z jednej strony są strukturę państwowe,
z drugiej strony są strukturę partyjne.
I jak spojrzymy
na podstawowe
statystyki, na przykład może nam się
wydawać, że tam sektor
prywatny jest całkiem duży.
Tylko, że jest jeden mały haczyk
w każdej,
w każdym przedsiębiorstwie, które przekroczy
określoną liczbę ludzi, musi istnieć
prywatny.
Innymi słowy, o ile
państwo często nie jest obecne

w sektorze prywatnym,
ze względu na strukturę publiczną,
to
partia komunistyczna
ma zawsze kogoś, ma zawsze jakiś przedstawicieli,
którzy
są żywotnie zainteresowani
w swoim awansie, w swoim budowie
swojej kariery biurokrytycznej,
w ramach struktury równoległej
i przenikającej strukturę państwa
w której są także przenikające strukturę
nazwijmy to prywatne.
Stąd my mamy problem
z czasami z rozróżnieniem tego, co
jest publiczne, a co jest prywatne
w chińskiej republice ludowej.
Ale to mnie prowadzi tylko do tego, że
kłopoty z gospodarką
w firmach chińskich, to są
również kłopoty dla partii komunistycznej.
Tak, zgadza się.
Tylko warto także zwrócić uwagę,
że ta partia komunistyczna
czasami, ja wiem, że to zabrzeń
może w pierwszym macie obraz oburczo,
czasami pozwala
temu bytowi bardzo szybko
reagować na problemy.
Bo o ile państwo
czy struktury państwowe
centralne
będą przegrywać na przykład
ze strukturami w prowincjach, czy w okręgach
autonomicznych. Panie redaktorze
warto zwrócić uwagę, że
tak naprawdę 80%
budżetu
chińskiego to są budżety prowincji
na poziomie centralnym
zarządzane jest około 20%
finansów tego państwa.
Więc władze

centralne przegrają
na dłuższą metę z władzami
prowincjonalnymi, które
nauczyły się już od
czasu w rewolucji kulturalnej wielkiego
skoku, jak grać w kotka i myszkę, żeby
dostarczyć wynik, który Pekin zadowoli
a pozwoli nam żyć tak jak chcemy.
Tutaj pojawia się pewna przewaga
po stronie biznesu, bo na poziomie
prowincji, na poziomie poszczególnych
składowych tego państwa, może się
okazać, że mimo tego, że
na przykład Pekin oczekuje jakiegoś
rodzaju zmiany, no, nikt nie zamknie
nierentownej trującej
środowisko kopalni, jeżeli to będzie oznaczało
bezrobocie dla kilkunastu tysięcy osób.
Tak, że to jest praksoy
na co nie możemy sobie pozwolić. I takie patologię
na przykład w Chinach rzeczywiście często występowały.
Tak samo w zakresie
zadłużenia prowincji. I tutaj raptem
się okazuje, że czasami ratunkiem na to
jest właśnie partia komunistyczna,
bo w momencie, kiedy państwo sobie nie radzi, to
przewodniczący
Chińskiej Republiki Ludowej jest w stanie
poprzez strukturę partyjne
zmobilizować
do zmiany. Tak chociażby wielokrotnie
było w przypadkach jakiegoś rodzaju reform
dotyczących polityki energetycznej.
Nie raz, nie dwa było
także, odbywało się to także
w ten sposób przy okazji banków
komercyjnych. Tylko problem polega
na tym. To działało. Ten mechanizmy
się sprawdzały.
Do momentu, kiedy można było zaciągnąć kredyt, który wiadomo
było, że spłacimy z
dwucyfrowego wzrostu.
W tej chwili ludzie się przyzwyczali, że

można omijać regułę,
że tak naprawdę normy są negocjowane,
że tak naprawdę banki nie muszą się
obawiać o swoją przyszłość, ale ja są
takie, że te banki muszą się zacząć
bać o swoją przyszłość, bo na koniec końców
kasa, przepraszam, musi się zgodzić.
A raptem okazuje się, że nie wiemy, skąd ją wziąć.
I tutaj wstrzymamy naszą rozmowę,
będziemy na pewno wracać, bo
te pogłoski o
kryzysie chińskim
na pewno nie są przesadzone,
ale nie wiemy, czy doprowadzą do
eksplozji albo implozji
czy nie, więc z pewnością warto rozmawiać.
Dziękuję bardzo,
profesor Krzysztof Kozłowski ze Szkoły
Głównej Handlowej był gościem
raportu o stanie świata. Bardzo dziękuję.
Na granicy
arabisaudyjskiej z Yemem dochodzi do
masowych zabójstw migrantów.
Tak twierdzi Human Rights Watch.
Organizacja opublikowała raport
z okresu między majem 2021
i czerwcem
2023 roku,
z którego wynika, że
saudyjscy żołnierze zabili setki
migrantów uciekających z rogu Afryki,
głównie etiopczyków,
przez Yemem do arabisaudyjskiej.
Raport dokumentuje kilkadziesiąt incydentów
z użyciem broni palnej
i materiałów wybuchowych
wobec migrantów zawiera także fotografie
drastycznych ran odniesionych
przez ofiary oraz ich opowieść.
Władze w Riadzie odrzucają
oskarżenia i zapowiadają dogłębne
śledztwo. Jest z nami
profesor Łukasz Fyderek z Instytutu

Bliskiego i Dalekiego Wschodu
Uniwersytetu Jagiellońskiego Witam Pana.
I dobry. Opowiemy
najpierw może czym jest pogranicze
Jemeńsko-Saudyjskie, zwłaszcza
Wschodnia. Część okolicy tych miast
takich jak Altabit czy Alrak,
gdzie przebiega
właśnie ten szlak migracyjny,
jak rozumiem wykorzystywany już od lat.
Tak, ten
szlak migracyjny jest doskonale
znany mieszkańcom rogu Afryki.
On jest
nawet od dekad wykorzystywany.
Pewna zmiana nastąpiła w
początkowych fazach wojny
czy też interwencji w Yemenu, czyli w latach
2015-2016,
kiedy przestał on działać.
Wtedy mieliśmy nawet do czynienia z
odwróceniem kierunku migracji
przez morze czerwone, czyli
to Jemenczyki uciekali na tereny
Dżibuti i później na przykład do
do Etiopii, ale
gdy skończył się ten konflikt
stał się konfliktem niskiej intensywności, a z kolei
gorsze warunki życia w Etiopii, a następnie
wojna w Etiopii
zwiększyły presję migracyjną.
To ten tak zwany wschodni
szlak migracyjny,
bo tak to jest określane
zarówno przez samych mieszkańców
Afryki, jak i przez organizacje
badające te zagadnienia odżył
ponownie, czyli szlak, który
prowadzi z Etiopii
skąd pochodzi najwięcej migrantów
przez, zazwyczaj przez Dżibuti,
potem przez morze czerwone i
następnie przez Jemen

tereny kontrolowane najpierw przez, czy też zazwyczaj migranci docierają na tereny kontrolowane przez siły wierne rządowi, no międzynarodowo uznanemu, czyli tereny południowego Jemenu, następnie przechodzą na tereny Jemenu Północnego, Teremnu Jemenu Północnego, czyli kontrolowane przez chód ich, a następnie przez tą granicę. Granica, i tutaj dochodzimy do tego, jak ona wygląda. Ona wygląda w sposób bardzo niegościnnie, to znaczy to są tereny, które są jednocześnie górzyste przez większość przebiegu granicy i bardzo pustynne. To są tereny bezwodne, a to implikuje fakt, że są właściwie niezaludnione. Dlatego też tak trudno saudczykom kontrolować tą granicę, a z kolei nie przyjaźni rządowi saudińskiemu rebelianci chód i mieli łatwość też organizowania ataków przez tą granicę. Ten kontekst wojny jest istotny o tyle dla problemu, który, dla problemu migrantów i przemocy że ta granica została zmilitaryzowana. To znaczy w toku, no po 2015 roku właśnie po tym, jak w arabie saudińskie włączyła się w wojnę domową w iemenie, to nie tylko strażka, znaczy z jednej strony straż graniczna została wyposażona w cięższą broń, w broń taką, jak chociażby moździerz, ale też do patroli

wykorzystywane są, jest przede wszystkim taka paramilitarna, czy też taka równoległa siła zbrojna, którą jest w arabie saudińskiej saudińskiej gwardia narodowa i to właściwie tak w telegraficznym skrócie wygląda sytuacja na tym po graniczu. Wzdłuż tego szlaku, o którym pan opowiada ciągną się groby migrantów, bo ludzie po prostu nie dochodzą do granicy, umierają z różnych powodów, ale te oskarżenia, które Human Rights Watch prezentuje, to jest w ogóle coś innego kalibru, bo te opowieści są niezwykle, niektóre z nich opowiadają o bardzo brutalnym traktowaniu migrantów przez żołnierzy zarabii saudińskiej, o po prostu strzelaniu z ostrej broni, bezpośrednio do nich, o stosowanie innych rodzajów przemocy, również przemocy seksualnej. To są drastyczne relacje ofiar, drastyczne obrazy, czy to jest państwem zdaniem wiarygodny obraz zachowania wojska saudyjskiego. Ja rozumiem, że to jest pytanie trudne, bo my nie mamy jednak dojścia do bezpośrednich dokumentów, bezpośrednich źródeł, no poza tym raportem, ale czy mniej więcej z historii postępowania tych oddziałów, o których pan mówił, możemy taki wniosek wyciągnąć, że to jest wiarygodny przekaz? No więc jak pan redaktor słusznie

zauważył, no taka
odpowiedź jedyna możliwa
właściwie w tym momencie to jest odpowiedź, nie wiem.
To może ulec zmianie
w wyniku
fermentu, który też w wyniku tego, że ten
raport został opublikowany i
on ma swoje konsekwencje, on
przyciągnął uwagę
władz saudyjskich, ale także śledztwo
w tym zakresie zapowiedziały władze etiopskie.
W związku z czym, choć
dzisiaj odpowiedź brzmi
nie wiem, być może,
choć nie jestem tutaj bardzo dużym
optymistą, ale być może dowiemy się
nieco więcej w tym zakresie
w nadchodzących miesiącach
i latach.

Natomiast no pamiętajmy o kontekście. Po
pierwsze mówimy tu o
terenach, jak powiedzieliśmy
pustynnych i bardzo niegościnnych.
Z punktu widzenia struktury
społecznej mamy tam
ludność plemienną, to jest prowincja
Nadžran i prowincja Asir.
Bardzo silne więzi
klanowe, wspomniane formacje
zbrojne saudyjskie.
W nich też jakby
odzwierciedlają się powiązania
i połączenia plemiennie-klanowe
pomiędzy żołnierzami
i dowódcami.
Dlaczego o tym wspominam?
Dlatego, że bardzo trudno
niezależnym dziennikarzom
nawet, jeżeli by dotarli
do tych terenów,
a pamiętajmy, że mówimy o
araby saudyjskiej, czyli o
największym współcześnie funkcjonującym

państwie o ustroju
monarchii absolutystycznej.
Więc państwie, gdzie swoboda
wypowiedzi, czy swoboda prowadzenia
badań jest bardzo mocno
ograniczona, ale nawet gdyby
śled czy dziennikarze,
czy organy założyły
sprawiedliwości w porozumieniu
z władzami saudyjskimi, mogły tam
operować i na przykład przesłuchiwać
tych potencjalnie
zamieszanych żołnierzy
czy świadków tych wydarzeń.
Te silne więzi plemiennie-klanowe
sprawia, że zapewne
tego rodzaju zbrodnie,
jeżeli do nich dochodziło, czy
na duży, jeżeli tam mówimy o mniejszej skali
czy przestępstwa,
będą za złą liczenia.
Myślę, że to jest najbardziej
realistyczny scenariusz,
choć nie do końca oczywiście
zupełnie nie napawa on optymizmem.
Proszę powiedzieć, czy tego typu
publikacje,
w jakikolwiek sposób mogą wpłynąć
na traktowanie arabii saudyjskiej
zachód. My w końcu mówimy
o, panie wspominał o
zmowie milczenia. My mówimy też o kraju,
którego władca zlecił w 2018
roku
zabicie nieprzychylnego
mu dziennikarza i jego agenci
zabili go i poćwiartowali
ciało. To jest coś,
co potwierdziły amerykańskie
służby.
W żaden zdecydowany sposób
to nie wpłynęło na stosunek zachodu
do arabii saudyjskiej.

Czy to typu publikacje
służą w zasadzie tylko temu,
żeby dokumentować te zbrodnie
ewentualnie, które są dokonywane.
Natomiast przełożenia na politykę to nie ma?
Może nie, nie ma,
ale miejmy świadomość,
że jest, znaczy tutaj
chciałbym powiedzieć, że ma,
ale realistycznie
należy ocenić to, że jest to wpływ
bardzo nieduży. Nie chcę powiedzieć, że go nie ma zupełnie,
bo jednak arabia saudyjska
inwestuje dużo w swój wizerunek
za granicą.
I zapewne jakiś wpływ
na ograniczenie tego,
ta presja na ograniczenie
szans na, czy też perspektyw
na tego rodzaju wykroczenia
czy zbrodnie,
jeżeli do nich doszło, to może mieć.
Więc nie chcę powiedzieć, że to wpływu nie ma.
Natomiast nie wyobrażam sobie
za bardzo sytuacji, w której
władze saudyjskie by
przyznały się, że takie wydarzenia
miały miejsce. Sądzę, że
to śledztwo nie doprowadzi
do, do, do konkluzji,
które by potwierdzały wnioski z raportu.
Ale oczywiście mogę się mylić, natomiast
do pamiętajmy o kontekście, jesteśmy na bliskim,
mówimy o bliskim wschodzie, mówimy o regionie,
gdzie niestety
przemoc polityczna, przemoc wobec
słabszych
członków mniejszości, w tym przypadku migrantów,
ale także w przemoc wobec
wysokich rangi polityków
jest tym,
no i jest pewnym narzędziem, którego
różne rządy stosują.

No dość przypomnieć tutaj, żeby
żeby pokazać tą trudność
w dochodzeniu do prawdy, ja przytaczam
zazwyczaj w tych kontekstach
zabójstwo Rafika Haririago, do którego doszło
w Wejrucie 2005 roku
i pomimo tego, że to mówimy o
libanie, czyli o państwie, które jest względnie
otwarte, które nie jest
takim krajem
autorytarnym w odróżnieniu od większości
swoich sąsiadów, to
nawet po niemal, że już
w dwudziestu latach śledztwa
z udziałem agent międzynarodowych
nie udało się jednoznacznie wskazać
w innych tego zabójstwa, choć jakby
w takim powszechnym odbiorze
jasnym jest, że to było zabójstwo na
zlecenie Hezbollahu, czy
w szerszym planie Iranu i Syrii.
Ale
w takich twardych dowodów nie przedstawiono.
Więc sądzę, że tak
należy spodziewać się, że będzie
i w tym przypadku
natomiast nie znaczy to, że
się nie ma sensu.
Dodajmy może jeszcze jeden istotny kontekst,
to znaczy mówimy o etiopczykach,
którzy
dla których to
może mieć duże znaczenie, to znaczy
nie wiemy, w jakim stronę się to potoczy,
jakie będą konsekwencje, bo etiopczyków
warabisaldyjskich szacuje się, że
jest około 750 tysięcy,
z czego ponad połowa
jest tam przebywanie legalnie.
Ci nielegalnie
znajdujący się w, czy też
nieudokumentowani migranci
są wyłapywani, znajdują się

często w aresztach
przez, przez policję saudejską,
czy przez służby, przez machabiz, służby
porządku bezpieczeństwa wewnętrznego,
czy też tajną policję.
I los tych ludzi też jest tutaj na szali,
prawda? Oni są zazwyczaj przeczymywani
w złych warunkach.
Arabia saudejska z etiopią
prowadzi od miesiąca rozmowy
o relokacji tych uchodźców.
Mówimy tu o pokaźnej liczbie
100 tysięcy osób,
czyli, czyli, czyli i takie programy
już wcześniej miały miejsce na mniejszą skalę,
to znaczy saudejczycy odsyłali część etiopczyków
właśnie do, do etiopii.
A jak oni są traktowani przez
miejscowych?
Czy to, co robią władzę, to jest
to, czego oczekują
mieszkańcy arabi saudejskiej?
No, na to pytanie nie potrafi,
na to drugie pytanie nie potrafi
odpowiedzieć zupełnie, ponieważ my nie wiemy, czego oczekują
mieszkańcy arabi saudejskiej,
ponieważ oni nie mają, bo nikt ich się nie pyta o to.
Tak, no, mówimy tu o kraju
ponownie to podkreślę o charakterze monarchii
absolutnej, czyli istota
tego państwa polega na tym,
że państwo należy
do monarchii absolutnego.
Souverane mnie jest lud,
to nie są saudejczycy, którzy,
nawet chociażby tylko w wariacie
wyobrażonym
rządzą w swoim kraju, nie, rządzi król.
Kraj należy do, do niego,
a ludzie mogą w nim żyć
i to jest, to jest
już, już dużo.
A oprócz tego

mogą żyć w miarę dobrze, bo, bo jak wiemy
monarchia saudejska jest dość
chojna dla swoich obywateli, rzecz jasna,
ale też stwarza
pewne szanse na pracę
dla mieszkańców krajów łościennych,
z których część z nich korzysta na drodze legalnej
i, i, i tak
co najmniej dwieście,
dwieście pięćdziesiąt tysięcy etiopczyków,
jeżeli już na nich koncentrujemy swoją uwagę dzisiaj
pracuje legalnie w arabii saudejskiej,
natomiast, no
setki tysięcy dalszych
przybywają i pracują nielegalnie
na budowach, czy jako pomocy
domowe, w,
i, i, i trudno, trudno mi okres,
i czego spodziewają się, jakie
o traktowania spodziewają się po swoim rządzie
saudejczycy w odniesieniu do swoich
bardzo często, czy to pracowników,
czy służących, no aczkolwiek
takie epizodyczne informacje,
które docierają, no pokazują,
że też powiem poziom rasizmu, no jest
nie obcy społeczeństwu saudejskiemu
i, natomiast skala tego zjawiska
czy właśnie takie podejście, nastawienie
do, do tych etiopczyków, to jest rzecz
niezbadała. Możemy, jesteśmy tu też z Danii
i tylko i wyłącznie na tym wejść.
Ale popatrzmy na to jeszcze z perspektywy tych etiopczyków,
którzy, no właśnie
te, planują swój
dotarcie, czy też
szukają dróg na, na lepsze życie
z perspektywy etiopczyków,
no sytuacja w etiopii się nieco poprawiła
jak podpisano zawieszenie broni w zeszłym,
no niecały rok temu, ale
w, w, w, w prowincjach haranowe,
nowe walki, więc, więc

to, ta presja
wyrzucająca ludzi z tego kraju,
przecież już ponad 100 milionowego,
można spodziewać się, że wzrośnie
w nadchodzących miesiącach.
Szacuje się, że na tym szlaku
wschodnim
pomiędzy sześć a jedynaście tysięcy
osób, no etiopczyków już teraz
koncentrując się na, na tym kraju
miesięcznie szukało
swojej, swojej szansy, tak?
Czyli to jest, to jest taka skala
tej, tej migracji ludzi,
którzy jako punkt decydowy traktują
arabię saudejską. A inne drogi dla nich to
oczywiście droga północna, czyli próba
dotarcia do Europy albo, albo ścieżka
południowa, czyli próba dotarcia
do Republiki Południowej
Afryki. Nie wiadomo, która najgorsza.
Dziękuję bardzo. Profesor
Łukasz Fydarek z Instytutu Bliskiego
i dalekiego wschodu Uniwersytetu Jagiellońskiego
był gościem raportu o stanie świata.
Dziękuję Panu bardzo. Dziękuję również.
I to już prawie wszystko
w tym wydaniu raportu o stanie świata.
Jeszcze raz dziękuję wszystkim patronom
i sponsorom raportu za wsparcie.
Dziękuję wszystkim Państwu
za słuchanie naszych programów.
Zapraszam na środę. Na ostatni
odcinek tego rocznego sezonu
Nieogórkowego, wakacje
się kończą, więc i ten cykl
odkładamy na rok.
Przypominam, że wszystkie odcinki
sezonu Nieogórkowego, podobnie jak wszystkie
inne nasze programy są dostępne
na naszej stronie raportostanieświata.pl
Zapraszam serdecznie
do ich słuchania.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 26 sierpnia 2023

Coś się kończy.

Coś się zaczyna.

Na razie nie będę rozwijał tematu,
ale mamy w pracowni kolejny cykl.

Proszę nadstawić już.

Agata Kasprolewicz, Kris Wawrzak,

Dariusz Rosiak mówią Państwu.

Dziękujemy i do usłyszenia.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.

Cześć.